

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ' • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 202 • ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2006 • ΑΔΑΡ - ΝΙΣΑΝ - 5766

Αδελφός επί Θεοῦ Μελχισσεύς τῶν Αἰθιοπῶν
Μελχισσεύς Κεχένας.

Μετ' αὐτοῦ ζῶντος αὐτοῦ ἐπὶ ὅτι ὁμοίως τῆς ἀρτοῦ τοῦ
ἐκείνου καὶ ἀγαθῆς δεκάτης κινήσεως, ἢ διαφόρων
καταστάσεων τῶν Ἰουδαίων, ἐκκεντρώσεως αὐτῶν ἐκ
καὶ πόλεως καὶ κατ' αὐτὰς τῶν ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως
καὶ μάλιστα ἐκκεντρώσεως ἐπὶ ἐκ τῶν ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως
καὶ ἐκ τῶν ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως
αὐτῶν ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως
καὶ ἐκ τῶν ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως

Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀσυντάκτους ἐκ κενοῦ Ἰουδαίων,
ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἡμέραν γεννηθέντων καὶ ἀνακείμενων, καὶ μετ'
ἡμέραν συβιότων, καὶ σπουδαίων, καὶ σπουδαίων, καὶ
σπουδαίων, ζῶν ἀνακείμενος ἐκκεντρώσεως καὶ
ἐκκεντρώσεως τῶν ἀσυντάκτων Ἰουδαίων, ἢ ἀσυντάκτων
ἐκ τῶν ἐκκεντρώσεως καὶ ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως Ἰουδαίων.
Ὅσοντι δὲ ἀσυντάκτους μετὰ αὐτοῦ ἐκκεντρώσεως καὶ γεννηθέντων
ἀσυντάκτων ἐκ τῶν ἀσυντάκτων Ἰουδαίων ἐκκεντρώσεως
καὶ ἐκκεντρώσεως ἀσυντάκτων καὶ ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως
ἐκκεντρώσεως. Ταῦτα καὶ ἡμέραν, ἢ δὲ καὶ καὶ τὸ ἀσυντάκτους
ἐκκεντρώσεως ἐκκεντρώσεως μετὰ αὐτοῦ ἐκκεντρώσεως. Αἴτιον: —

Ὁ ἐκ τῶν Αἰθιοπῶν Κεχένας

τῆ 13 Μαΐου 1861.

Ἄδελφός ἐπί Θεοῦ Μελχισσεύς Κεχένας

Ἰωάννης ἐκ Παναθηναίων
Ἰωάννης ἐκ Παναθηναίων

«Η φλόγα τείνει προς τα πάνω, η πέτρα προς τα κάτω»

(Βολταίρος)

ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ κοινωνίες η διαφορά της φυλής, της θρησκείας, της εθνότητας δεν συνάντησε πάντα την κοινή αποδοχή. Η διαφορετικότητα, κατά κανόνα, φοβίζει, δημιουργεί πλέγματα αυτοπροστασίας απέναντι στην ετερότητα. Η προβαλλόμενη από τη φιλοσοφική άποψη και την κοινωνική πραγματικότητα αναγκαιότητα της ανεκτικότητας συναντάει μία κοσμική εξουσία, ένα ανθρώπινο πλαίσιο που το τρομάζει η επιζητούμενη απελευθέρωση. Ο δρόμος, λοιπόν, όποιου οικοδομεί την πολιτισμένη κοινή συμβίωση μακριά από διακρίσεις δεν είναι, αναμφισβήτητα, στρωμένος με τριαντάφυλλα αφού είναι γενικά διαπιστωμένο ότι η εφαρμογή της κάθε κοινωνικοφιλοσοφικής αρχής, της κάθε καλής πρόθεσης φτάνει μέχρις εκεί που η κοινωνία είναι διατεθειμένη να την ανεχτεί.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ σε λαούς από τη βάση της υπάρξεώς τους θρησκευόμενους, όπως ήταν και είναι ανέκαθεν ο ελληνικός, η διαφορετικότητα στη θρησκεία δεν ήταν πάντα κοινά αποδεκτή. Υπήρξε γενικά ένα διάχυτο πνεύμα εναντίον των άλλων θρησκειών. Αν περιοριστούμε ειδικά στον αντισημιτισμό διαπιστώνουμε ότι ως νοοτροπία καλλιεργήθηκε, μέσα στους αιώνες, από διαφορετικές πλευρές: Παραδόσεις, συμφέροντα, επιδιώξεις, παρεξηγήσεις κ.λπ. δημιούργησαν φοβίες για τους πιστούς της εβραϊκής θρησκείας παρότι η Παλαιά Διαθήκη υπήρξε και είναι στους αιώνες των αιώνων η βάση της Καινής.

Ο ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΣ βρήκε παγκόσμια την καταδίκη του μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με την τραγική δολοφονία των 6.000.000 αθώων Εβραίων. Το Ολοκαύτωμα άνοιξε τα μάτια, έκανε την Ανθρωπότητα να δει με περισσότερο απελευθερωμένη διάθεση, να πλησιάσει με ανοιχτή καρδιά το σε όλες τις περιόδους πρόβλημα των Εβραίων.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ειδικά η κατάσταση των Ελλήνων πολιτών, πιστών της εβραϊκής θρησκείας, έχει καλυφθεί κατά

τον λήξαντα 20ό αιώνα από μία εκ των πραγμάτων έλλειψη επίσημων διαχωρισμών: Η πολιτική και θρησκευτική ηγεσία κατεδίκασε όποια ενέργεια οδηγούσε σε πνεύμα μισαλλοδοξίας. Η πλειοψηφία του πνευματικού κόσμου ήταν κι αυτή υπέρ της αγαθής συμβίωσης με το εβραϊκό στοιχείο που βρίσκεται σ' αυτόν τον γεωγραφικό χώρο από την π.Χ. εποχή. Ο δε λαός συμβίωσε στην πράξη αρμονικά με το αδελφό εβραϊκό στοιχείο ακόμα κι όταν κάποιοι δηλητηρίαζαν τις σχέσεις συνεργασίας και συναδελφώσεως.

ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ κατάσταση που επικρατούσε στις σχέσεις, στη διάθεση μεταξύ Χριστιανών και Εβραίων στην ελληνική επικράτεια, στις πόλεις, στα χωριά, στην καθημερινή συμβίωση, την απέδειξαν –εκτός των άλλων– τα όσα οι Χριστιανοί αδελφοί διηγήθηκαν, έγραψαν, μετέφεραν μετά το Ολοκαύτωμα. Αυθόρμητα, έντιμα, καλοπροαίρετα, με πόνο και δάκρυα απλοί άνθρωποι, ο ανώνυμος λαός, μετέδωσαν τα όσα τους συνέδεαν με τον φίλο Εβραίο γείτονα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, όμως, από τη γνησιότητα της λαϊκής μαρτυρίας, που μεταφέρθηκε με αναμνήσεις σε προφορικές και γραπτές μαρτυρίες (Απομνημονεύματα, διηγήματα, ιστορίες κ.ά), αναπτύχθηκε περισσότερο η επιστημονική έρευνα για την πολύπλευρη εβραϊκή παρουσία και συμβολή στην ανάπτυξη της Ελλάδος. Τα «Χρονικά», επί 29 συναπτά έτη, ελεύθερο βήμα έκφρασης των στοιχείων του ελληνικού εβραϊκού πολιτισμού, έχουν δημοσιεύσει, επί σειρά ετών, μελετήματα, αφηγήσεις, άρθρα κ.λπ. που φωτίζουν αυτή τη συγκεκριμένη παρουσία. Σήμερα αισθάνονται την ανάγκη να αναγνωρίσουν, και να ευχαριστήσουν όσους – όσες με τη συνεργασία τους έχουν βοηθήσει στην καταξίωση του εβραϊκού παρελθόντος. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι **όσο ο κόσμος απελευθερώνεται, η αλήθεια φωτίζει κι ενοποιεί...** Οι δυνάμεις της φλόγας της δημιουργίας υπερισχύουν του βάρους που προκαλούν οι διακρίσεις...

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Εγκύκλιος, με ημερομηνία 13 Μαΐου 1861, του Μητροπολίτη Κερκύρας Αθανασίου με την οποία καταδικάζει τις βιαιοπραγίες κατά των Εβραίων.

Οι σχέσεις Ελλάδος και Ισραήλ

Του ΜΩΥΣΗ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗ

Οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ ανάγονται στα βάθη της αρχαιότητας. Σε θρησκευτικά και σε ιστορικά βιβλία υπάρχουν πολλές αναφορές, παράλληλα με τις εξιστορήσεις που συναντώνται στις παραδόσεις των δύο πανάρχαιων λαών.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο πρώτο βιβλίο της Βίβλου, στη Γένεση, (κεφ. 12-4/5) στις γενεαλογίες των υιών του Νάε αναφέρονται «Και οι υιοί του Ιαυάν... (Ελληνα). Εκ τούτων εμοιράσθησαν αι νήσοι των εθνών εις τους τόπους αυτών, εκάστου κατά την γλώσσαν αυτού, κατά τας φυλάς αυτών, εις τα έθνη αυτών».

Παρότι όμως υπήρχαν εδραιωμένες οι σχέσεις των δύο λαών και παρότι ο προφήτης Ησαΐας (ΕΣΤ' 19) αναφέρει και την Ελλάδα ως τόπο της εβραϊκής διασποράς, ποτέ, μέχρι σήμερα, ανώτατος άρχων του Ισραήλ δεν είχε επισκεφτεί την Ελλάδα.

Με την ευκαιρία της πρόσφατης επίσκεψης στην Ελλάδα του Προέδρου του Ισραήλ κ. Μωσέ Κατσαάβ, ο πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. κ. Μωυσής Κωνσταντίνης, σε προσφώνησή του, στις 15 Φεβρουαρίου 2006, ανέφερε τα παρακάτω, τα οποία αποτελούν επιγραμματική επισκόπηση της διαχρονικής πορείας των ελληνο-ισραηλινών σχέσεων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Επιλέον στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται ιστορική αναφορά στην εβραϊκή παρουσία και θέση στην Ελλάδα.

Το κείμενο της προσφώνησης

Εκ μέρους των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος καλωσορίζω εσάς και την κυρία Katsan, από το βάθος της καρδιάς μας, στην Ελλάδα.

Η επίσκεψή σας ενέχει μία μεγάλη ιστορική σημασία γιατί είναι η πρώτη φορά, από τους αρχαίους χρόνους, που ο ανώτατος άρχων του Ισραήλ επισκέπτεται την Ελλάδα.

Αναφέρω τους αρχαίους χρόνους, Κύριε Πρόεδρε, γιατί η εβραϊκή παρουσία στην Ελλάδα αρχίζει από τότε και συνεχίζεται χωρίς διακοπή μέχρι σήμερα. Είναι τόσο πανάρχαιοι οι δύο λαοί που και η ιστορία ακόμα δεν είναι ικανή να φτάσει στα πρώτα βήματα της ζωής τους.

Στο βιβλίο του προφήτη Δανιήλ οι Έλληνες

αποκαλούνται «Γιαβανίμ», ονομασία που διατηρείται ακόμα και σήμερα στην εβραϊκή γλώσσα. Η πρώτη μάλιστα εκδήλωση συνεργασίας μεταξύ των δύο λαών σημειώθηκε την εποχή του βασιλέως Δαβίδ, τον 10ο αιώνα π.Χ. Στο βιβλίο του Σαμουήλ αναφέρεται ότι ο πρώτος εβραϊκός μισθοφορικός στρατός, ο οποίος είχε σχηματιστεί από τον βασιλέα Δαβίδ, αποτελείτο από τους «Κερετείμ» ή «Κρετείμ» που δεν ήταν άλλοι από τους Κρήτες, οι οποίοι από τότε διακρίνονταν για τις έξοχες πολεμικές αρετές τους.

Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε και τη συνεργασία Ελλήνων και Ιουδαίων υπό το πολιτιστικό σκήπτρο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το κεφάλαιο της ένδοξης και καρποφόρας αυτής

*Επίδοση αναμνηστικού δώρου από τον πρόεδρο του Κ.Ι.Σ.
στον Πρόεδρο του Ισραήλ κ. Μ. Κατσάβ.*

ιστορίας αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία ο Μέγας Αλέξανδρος πάτησε με ευλάβεια τα ιερά χώματα της Ιερουσαλήμ. Και όταν κατά την υποδοχή του ο στρατηγός Παρμενίων τον επέπληξε γιατί προσκύνησε τον αρχιερέα των Ιουδαίων, ο Μέγας Αλέξανδρος απάντησε ότι δεν προσκύνησα αυτόν, αλλά τον Θεό του οποίου την αρχιεροσύνη αυτός «τετίμηται». Ήταν ασφαλώς ο πρώτος Έλληνας, ο πρώτος Ευρωπαίος, ο οποίος τιμούσε δημόσια τον ιουδαϊκό Θεό. Ήταν η πρώτη επίσημη επαφή μεταξύ της ελληνικής σοφίας και της ιουδαϊκής θεολογίας.

Υπάρχουν πολλά ιστορικά στοιχεία που τεκμηριώνουν την εβραϊκή παρουσία σε διάφορες ελληνικές πόλεις από τα χρόνια προ της κοινής περιόδου. Δεν θα σας κουράσω. Θέλω μόνο να αναφέρω ότι εδώ, στην πόλη των Αθηνών, όταν ο μυθικός Θησέας κατόρθωσε, σύμφωνα με την παράδοση, στα τέλη της δεύτερης χιλιετίας να σχηματίσει την τότε πόλη, εγκαταστάθηκαν από τις γειτονικές περιοχές της Τανάγρας και της Ερέτριας και οι Γεφυραίοι που δεν ήταν άλλοι παρά οι Εβραίοι, των οποίων το όνομα προερχόταν από το εβραϊκό Έβερ, που σημαίνει πέρασμα, γέφυρα.

Τελειώνω τα ιστορικά με μία ακόμη αυθεντική απόδειξη. Στις ανασκαφές που έγιναν στην αρχαία Αγορά των Αθηνών βρέθηκαν χαραγμένα σε μάρμαρο Μενορά και Λουλάβ που χρονολογούνται από το 500 π.Χ.

Έρχομαι στη σύγχρονη εποχή.

Στις αρχές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου λειτουργούσαν στην Ελλάδα Εβραϊκές Κοινότητες σε 27 πόλεις, με συνολικό αριθμό εβραϊκού πληθυσμού 77.377, εκ των οποίων πάνω από 50.000 στη Θεσσαλονίκη, μία πόλη με πλούσια εβραϊκή πολιτιστική παράδοση, σιωνιστική πρωτοπορία στην Ευρώπη, η οποία είχε δίκαια αποκληθεί «Ιερουσαλήμ των Βαλκανίων».

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η Ελλάδα τελούσε υπό την τριπλή κατοχή των Γερμανών, των Ιταλών και των Βουλγάρων, το 86% των Ελλήνων Εβραίων έχασαν τη ζωή τους από εγκληματικές ενέργειες των Ναζί, δηλαδή με εξόντωση στα χιτλερικά στρατόπεδα, εκτελέσεις, κακουχίες. Η Ελλάδα είναι μία από τις ευρωπαϊκές χώρες με το μεγαλύτερο αριθμό θυμάτων μεταξύ των ομοθρήσκων.

Η Θεσσαλονίκη, η παλιά «Μάδρε ντ' Ισραήλ», αποτελεί πανευρωπαϊκό σύμβολο θυσίας. Από τους 56.000 Εβραίους κατοίκους της σώθηκαν από τη ναζιστική λαίλαπα μόλις 1.950. Συνολικό ποσοστό απώλειας 96%.

Γενικά, σε πολλές ελληνικές πόλεις, όπου υπήρχαν ανθούσες Εβραϊκές Κοινότητες, μετά το Ολοκαύτωμα δεν επέζησαν παρά λίγα άτομα. Πολλοί από τους επιζήσαντες πήγαν στο Ισραήλ, το οποίο πρόθυμα τους αγκάλιασε. Οι υπόλοιποι, μέσα από ερείπια, έφτιαξαν πάλι τη ζωή τους εδώ.

Έπειτα από δισχιλιετή μαρτυρική –διά μέσου όλων των χωρών του κόσμου– διασπορά, έπειτα από είκοσι ατελείωτους αιώνες απηνών διωγμών, απερίγραπτων εξευτελισμών και τραγικών διώξεων, των οποίων φρικτό επιστέγασμα υπήρξε η χιτλερική εξόντωση, ο εβραϊκός λαός πάντοτε νέος, επίσης ορμητικός, πολύ περισσότερο ζωτικός, και πάντοτε πρόθυμος να προσφέρει στον πολιτισμό, απέκτησε το 1948, κατέκτησε –θα έλεγα ορθότερα– μετά από απaráμιλλους ηρωισμούς και άφθονο αίμα την εθνική του ανεξαρτησία. Ίδρυσε το νέο εβραϊκό κράτος, του οποίου τον ανώτατο άρχοντα υποδεχόμαστε σήμερα σε επίσημη επίσκεψη στην πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους.

Η ίδρυση του εβραϊκού κράτους, η επανεμφάνιση

του εβραϊκού λαού στον στίβο της ανθρωπότητας, ως συντεταγμένης εθνικής μονάδας, αποτελεί σημαντικό γεγονός για την ανθρωπότητα, σταθμό στην ιστορία της.

Κύριε Πρόεδρε,

Σήμερα στην Ελλάδα ζούμε 5.500 περίπου άτομα που είμαστε οργανωμένοι σε 8 Εβραϊκές Κοινότητες. Οι μεγαλύτερες Κοινότητες είναι της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Λάρισας.

Οι κύριες ασχολίες σήμερα των Ελλήνων Εβραίων είναι στον ιδιωτικό τομέα (εμπόριο, βιομηχανία), στην επιστήμη και στη Δημόσια Διοίκηση. Παρά τον μικρό μας αριθμό έχουμε αναπτυγμένη κοινωνική ζωή, διατηρούμε Συναγωγές, Σχολεία και Γηροκομεία και τιμούμε τις θρησκευτικές μας εορτές και παραδόσεις. Ιδιαίτερη προσοχή και μέριμνα δίνουμε στο να μεταλαμπαδεύσουμε το εβραϊκό πνεύμα στη νεολαία ώστε να υπάρξει η επιθυμητή συνέχεια της εβραϊκής μας ταυτότητας.

Ως Έλληνες πολίτες έχουμε πολύ καλή σχέση με την πολιτεία, με την επικρατούσα θρησκεία της χώρας μας, με τους συμπατριώτες και τους κατά τόπους συμπολίτες μας.

Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε,

Η Ελλάδα και το Ισραήλ, από την αρχαιότητα, έδωσαν στην ανθρωπότητα τον πολιτισμό που στηρίζεται στον Μονοθεϊσμό, τη Δημοκρατία και τον Λόγο. Αυτά τα ακριβά αγαθά ενώνουν μέσα στους αιώνες τους δύο λαούς ως προς τα όνειρα, τον χαρακτήρα, τον τρόπο ζωής και τα επιτεύγματά τους.

Η Εθνική Επέτειος της 25ης Μαρτίου 1930

*Κατά τη Δοξολογία στη Μητρόπολη Αθηνών για την Εθνική Επέτειο στις 25 Μαρτίου 1930, μεταξύ των μελών του Διπλωματικού Σώματος, διακρίνεται ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών (δεξιά).
(Από την εφημερίδα «Βήμα», 26.3.1930)*

Εμείς, που αποτελούμε πάντα τη γέφυρα, είμαστε υπερήφανοι και αντιλαμβανόμαστε τη βαθύτατη σημασία της συνεχούς ενδυνάμωσης των δεσμών μεταξύ Ισραήλ και Ελλάδας. Γι' αυτό χαιρόμαστε ιδιαίτερα για την εδώ παρουσία σας, την πρώτη, όπως ήδη ανέφερα, Εβραίου ηγέτη, από τους χρόνους του Μωυσή και την επανίδρυση του Εβραϊκού Κράτους στη γη της Χαναάν.

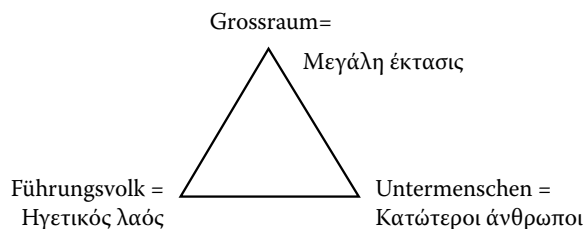
Σας διαβεβαιώνω ότι παρακολουθούμε πάντα με στοργή και ενδιαφέρον όλα όσα συμβαίνουν στο Ισραήλ και δεν παραλείπουμε ποτέ να προσφέρουμε τη συμβολή μας σε κάθε τομέα που μπορούμε. Αγωνιούμε μαζί με τους αδερφούς μας στο Ισραήλ, χαιρόμαστε μαζί για τις επιτυχίες τους και ευχόμαστε την επικράτηση επιτέλους της ειρήνης στη μαρτυρική γη του Έρετς Ισραήλ...

Είναι άπειροι οι μεγαλειώδεις ύμνοι Εβραίων διανοουμένων για το σύγχρονο ελληνισμό. Ως ηχώ όλων αυτών, υπέροχο συμπλήρωμα της διανοησεώς των, ο μεγάλος Έλληνας ποιητής Κωστής Παλαμάς τονίζει: «Η Ευρώπη την πνευματική της ανάπτυξη την οφείλει εν ταυτώ εις την ηλιοφεγγή Ελλάδα και τον δαφνοστέφανο Ισραήλ». Με αυτό το πνεύμα σας υποδεχόμαστε σήμερα στην Αθήνα, την πρω-

Η πορεία διαμορφώσεως των νέων τύπων ανθρώπων

Του ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΙΤΣΑΡΑ

Ο «άνθρωπος - απάνθρωπος»: Ο επιτιθέμενος άνθρωπος, όπως παρουσιάζεται εις την χιτλερικήν διακήρυξιν «Mein Kampf», «ο Αγών μου», αναζητεί: μίαν νέαν τάξιν πραγμάτων. Και τι σημαίνει αυτό; Διεύρυνσις των γερμανικών, ιταλικών και ιαπωνικών ορίων εις το μέγιστον δυνατόν, δημιουργία μιάς ενιαίας οικονομικής κοινότητος υπό την γερμανικήν διεύθυνσιν, πρότυπος καταμερισμός της εργασίας, ορθολογιστική οργάνωσις του κόσμου, αναλόγως των εδαφικών και κλιματολογικών συνθηκών, εις γεωργικάς, κτηνοτροφικάς και βιομηχανικάς χώρας, εξαφάνισις του εβραϊκού στοιχείου, διάλυσις του κομμουνισμού κ.ά. Και συγκεκριμένως: ⁽¹⁾ Ο Ναζιστής άνθρωπος θέλει μίαν νέαν τάξιν πραγμάτων εντός του τριγώνου:

Ο Ναζιστής, ο οποίος υποτάσσεται τυφλά εις τον δεσπότην του, υπακούει με πάθος εις τον Φύρερ και θεωποεί με φανατισμόν αυτόν, θέλει: όλαι αι άλλαι χώραι να ενσωματωθούν εις την ιδικήν του, ο λαός του να είναι ο ηγετικός λαός του κόσμου, αυτός να είναι ο υπεράνθρωπος και οι άλλοι οι κατώτεροι άνθρωποι ⁽²⁾.

Εκ της νοοτροπίας αυτής παρορμώμενος ανάγει εις δόγμα το «Deutschland überall», η Γερμανία υπεράνω όλων, εξαπολύει την θύελλαν του πολέμου, ο οποίος θα μεταβάλλη εις ερείπια όλον τον κόσμον, μηδέ αυτής της χώρας του εξαιρουμένης. Εκμεταλλεύεται την οικονομίαν των κατεχομένων χωρών, «προς όφελος της Γερμανίας», όπως υπεδείκνυεν ο Γκαίρινγκ, διά της καταπίεσεως παντός ανθρωπίνου δικαιώματος. Με την πίστιν, ότι ανήκει εις «φυλήν

αρχόντων», η οποία, όπως διεκήρυττε ο Ρόζενμπεργκ, πρέπει πάντοτε, να του ενθυμίξη, ότι «ο ταπεινότερος Γερμανός εργάτης αξίζει βιολογικώς και κοινωνικώς χιλιάκις περισσότερον» από κάθε άλλον άνθρωπον, οιασδήποτε άλλης φυλής, ⁽³⁾ φανατίζεται με το σύνθημα: «εξόντωσις των Εβραίων» και «εξαφάνισις των μαρξιστών», καθ' όλην την επικράτειάν του και επιδίδεται εις την πραγματοποίησιν των με κατευθυντήριον νουν τα Ες - Ες των οποίων κάποιος Χίμλερ είναι ο αρχηγός. Τα εν λόγω σώματα ασφαλείας αναλαμβάνουν την υπεράσπισιν «του αίματος, της γης και της φυλής», όπως και η Γκεπεού εις την Ρωσίαν αφ' ενός και την όλην ευθύνην των υπέρ της νίκης μέτρων αφ' ετέρου που πρέπει να ληφθούν εις τας άλλας προσηρητημένας και υπό κατοχήν τελούσας χώρας. Ό,τι θα συμβή κατά την διάρκειαν του πολέμου θα είναι «φυσικόν»: Στείρωσις, χωρισμός των ανδρών από τας γυναίκας, διά να εξασθενήση το δυναμικόν των άλλων λαών, στρατόπεδα συγκεντρώσεως, σφαγή, παντοειδείς κακουχίαι κ.λπ. καθώς και η συστηματική εξόντωσις ολοκλήρων φυλών θεωρουμένων ως κατωτέρων ή επικινδύνων, όπως της εβραϊκής, της σλαυικής και της των Αθιγγάνων φυλής, τα οποία ένας άλλος ή ένας Γερμανός μιας άλλης εποχής ούτε κατά διάνοιαν δύναται να τα συλλάβη, αποτελούν απλώς «φυσικά μέσα» προς επίτευξιν του γενικωτέρου σκοπού.

Είναι αυτός ο ίδιος ο Γερμανός άνθρωπος, ο οποίος ενώπιον του χαλασμού του κόσμου, απολογούμενος ενώπιον της Ιστορίας ή υποφέρων από συνειδησιακόν έλεγchon, λέγει διά στόματος του Χίτλερ: «Όταν στέλλω το άνθος του γερμανικού λαού εις την κόλασιν του πολέμου χωρίς να λυπούμαι, διότι χύνεται πολύτιμον γερμανικόν αίμα, τότε ασφαλώς έχω το δικαίωμα να εξοντώσω εκατομμύρια όντων κατωτέρας φυλής, που πολλαπλασιάζονται σαν τα σκουλήκια». ⁽⁴⁾

Η αντισημιτική νομοθεσία με τους νόμους, που θεσπίζει το 1935 εις την Νυρεμβέργην και τα επακολουθήσα-

Η ναζιστική εφημερίδα «Der Stürmer», προπαγανδίζει και διαιωνίζει την αρχαία «κατηγορία του αίματος», σε εξώφυλλό της (Μάιος 1934) όπου απεικονίζονται Εβραίοι να πίνουν το αίμα Χριστιανών.

να το 1937, 1938 κ.ε. διατάγματα, εφαρμόζεται εις τας κατεχομένας χώρας από τα Ες - Ες προοδευτικώς κατ' αρχήν και με σπουδήν μετά την επίθεσιν κατά της Ρωσίας διά των «θαλάμων αερίων»⁽⁵⁾ και των κρεματορίων.

Αλλά και όλοι οι άλλοι «εχθροί» της Γερμανίας δεν «απέλαυσαν» ολιγώτερον την μέθοδον της συστηματικής εξοντώσεως, τα βασανιστήρια, την καταναγκαστικήν εργασίαν και τας εκτελέσεις, όταν, άχρηστοι πλέον, δεν ήσαν εις θέσιν να εξυπηρετήσουν οικονομικούς σκοπούς, εις τους οποίους απέβλεπεν η ναζιστική πολιτική οικονομία. Ο Γερμανός άνθρωπος επιτρέπεται εις τους άλλους να ζούν, εν όσω τον εξυπηρετούν. Είναι ο άνθρωπος χωρίς άνθρωπον, ο άνθρωπος - απάνθρωπος. Έτσι αισθάνεται, έτσι σκέπτεται, έτσι ενεργεί και έτσι εκφράζεται με το στόμα του γνωστού μας Χίμλερ, ομιλούντος εις συγκέντρωσιν στελεχών των Ες - Ες εις το Παρίσι το 1943: «...Εάν τα έθνη ευημερούν ή πεθαίνουν από την πείνα, με ενδιαφέρει μόνον εφ' όσον τα χρειαζόμεθα ως δούλους της ιδικής μας Κουλτούρ».⁽⁶⁾

Θα εδικαιούτο ο άλλος άνθρωπος, ο καταπιεζόμενος από τον ναζιστήν άνθρωπον, να είπη δι' εκείνον: Θέλετε να πάρετε μίαν ιδέαν του ναζιστού ανθρώπου; Ιδού, «ο άνθρωπος - απάνθρωπος», όπως φαίνεται από τα έργα των χειρών του:

α) Είναι ο ιδρυτής 15 μεγάλων στρατοπέδων συγκεντρώσεως, μεταξύ των οποίων είναι τα Νταχάου, Ραβενσμπρούκ,⁽⁷⁾ Μαουτχάουζεν κ.τ.λ. και 900 άλλων μικροτέρων.

Εις αυτά τα στρατόπεδα εργάζονται οι όμηροι καταναγκαστικώς μέχρις εξαντλήσεως. Οι εξηντλημένοι, οι γέροντες και τα γυναικόπαιδα οδηγούνται εις τους θαλάμους αερίων. Πλείστοι υγιείς εξ αυτών χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα δοκιμής νέων φαρμάκων. Όσοι εξ αυτών δεν αποθνήσκουν κατά την διάρκειαν του πειραματισμού, φονεύονται με ενδοκαρδίου ενέσεις καθαράς φαινόλης⁽⁸⁾.

β) Είναι ο εκμεταλλευτής της οικονομίας όλων των κατεχομένων χωρών, ο διαχειριστής πάσης βιομηχανικής επιχειρήσεως και ο ελεγκτής των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών υπηρεσιών και τραπεζών και ο κληρονόμος της περιουσίας παντός «εχθρού του Ράιχ» και όλων των Εβραίων.

Εφαρμόζει το σύστημα της διευθυνομένης οικονομίας, την μέθοδον των «κανονικών» αγορών, την διά δελτίων διανομήν τροφίμων, την ληστρικώ τω τρόπω συλλογήν του χρυσού και υποχρεώνει εις πληθωρισμόν,

Αφίσα αναρτημένη στη Γερμανική Βουλή (Reichstag) στο Βερολίνο, το 1920, προειδοποιεί τη Γερμανία για την «εβραϊκή απειλή».

τη βοήθεια των κατά τόπους καιροσκόπων και των ανδρικήλων κυβερνήσεων.

γ) Είναι ο φονεύς εκατομμυρίων ανθρώπων διά της μεθόδου του υποσιτισμού, ο παιδοκτόνος πολλών γενεών και ο δι' ατομικής ενεργείας σαμποτέρ του οικοδομήματος των πολιτιστικών αξιών, ο σφαγιαστής του Πνεύματος, κατά τον χείριστον εγκληματικόν τρόπον.

[Ο **Ιωάννης Α. Κιτσαράς**, διετέλεσε Ανώτατος Εκπαιδευτικός Σύμβουλος. Πολυγραφότατος έχει γράψει: «Το πνεύμα του καιρού μας και η τοποθέτησις της Ελλάδος» 1958, «Επαγγελματικός Προσανατολισμός» 1959, «Η νεολαία και το έθνος μας» 1961 κ.ά. Το παραπάνω απόσπασμα είναι από το βιβλίο του **Ψυχολογία του πολιτισμού μας**, (Αθήναι, 1973), σελ. 250-254].

Υποσημειώσεις:

1. Π. Κανελλοπούλου, **Ο εικοστός αιώνας**, σελ. 134, κ.ε.
2. Ο. Hintze, Staatsverfassung und Heeresverfassung, in: **Ges. Abh. z, allg. Verfassungsgeschichte**, εκδ. από τον F. Harrtung, Leipzig 1941.
3. Αλ. Παπάγου, **Πόλεμος Ελλήνων**, σελ. 323: Τα πράγματα ηνάγκασαν τον Χίτλερ να ομιλήσει με διαφορετικήν γλώσσαν διά την Ελληνικήν φυλήν: «Χάριν της ιστορικής, όμως, δικαιοσύνης, είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω, ότι εκ των αντιπάλων, οίτινες μας αντιμετώπισαν, ο Έλλην στρατιώτης επολέμησεν ομοίως με παράτολμον θάρρος και υψίστην περιφρόνησιν προς τον θάνατον».
Η ομολογία αυτή συμπίπτει και με την εξ ίσου ενδιαφέρουσαν του Μουσσολίνι: Αύτ. σελ. 322: «Η ελληνική περίπτωσις αποδεικνύει, ότι η κρίσις περί των στρατευμάτων δεν είναι ακλόνητος και ότι αι εκπλήξεις, εάν δεν είναι συχνά, είναι εν τούτοις πάντοτε δυνατάι».
4. Μ. Crouzet, **Παγκόσμιος Ιστορία του Πολιτισμού**, τόμος Ζ', 1959, σελ. 994.
5. Εις τους θαλάμους των αερίων ήτο δυνατόν να εξοντώνονται ταυτοχρόνως και εντός 30' της ώρας 2.000 άτομα. Αυτό επανελαμβάνετο τετράκις την ημέραν. Ήτοι: Εις ένα και μόνον θάλαμον εξωντώνοντο ημερησίως 8.000 άτομα. Τα διά των θαλάμων αερίων ευρόντα τον θάνατον άτομα υπολογίζονται εις 2.500.000 και πλέον.
Ο δε αριθμός των δολοφονηθέντων παντοιοτρόπως από το 1939 έως το 1945 εβραίων ανέρχεται εις 6.000.000.
6. – Εις το Μπούχενβαλντ παρείχοντο ημερησίως 600 - 700 θερμίδες.
– Εις την Αθήνα - Πειραιά παρείχοντο ημερησίως 600 - 800 θερμίδες.
– Κατά κανόνα οι άνθρωποι των κατεχομένων χωρών ελάμβανον τροφήν κάτω των 2.000 θερμίδων.
7. Εις το Ραβενσμπρούκ το ποσοστόν των θανάτων ανήλθεν κατά το 1945 εις 60%.
8. Ιδού μία εικών του στρατοπέδου Μπέργκεν - Μπέλεν, άμα τη εισόδω εις αυτό των αγγλικών στρατευμάτων: Μ. Crouzet, ένθ' ανωτ. σελ. 996: «μπροστά εις ένα γιγαντιαίον οστεοφυλάκιον, όπου, εν μέσω 33.000 αποσυντεθειμένων πτωμάτων, τα οποία ανέδιδον τρομακτικήν κακοσμίαν, έκειντο 10.000 ετοιμοθάνατοι που έπασχαν από τύφον και υπέφεραν από δίψαν».

Η Ισραηλιτική Κοινότητα Κέρκυρας κατά την Κατοχή

Από το Αρχείο του Μητροπολίτη Κερκύρας και Παξών ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΥ

Μετά τους βομβαρδισμούς. Στο βάθος η οδός Βελισσαρίου (λίγο μετά την Ελληνική Συναγωγή προχωρώντας προς το λιμάνι). Μπροστά διακρίνονται τα οικοδομικά τετράγωνα μεταξύ των οδών Βελισσαρίου και Σχολεμβούργου. Τα κτίρια που εμφανίζονται στη φωτογραφία αυτή έχουν κατεδαφιστεί. (Από το βιβλίο: «Η εβραϊκή συνοικία της Κέρκυρας», του Λεωνίδα Στανέλλου).

Πολλές συζητήσεις και αντιγνώμιες έχει προκαλέσει η μαρτυρική ζωή των Εβραίων της Κέρκυρας κατά την Κατοχή σε σχέση με τη στάση των κατοίκων του νησιού. (Βλ. μεταξύ άλλων, «Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων» - Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς – Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος, 2006, σελ. 284). Ο τότε Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος Κοντοστάνας εξέδωσε, το 1949, σε τόμο το «Αρχείον και τα καθημερινά περιστατικά γεγονότα επί Ιταλικής και Γερμανικής Κατοχής». Από τον τόμο αυτόν παραλαμβάνουμε διάφορα στοιχεία που καταγράφει ο αοίδιμος Μητροπολίτης (οι αναγραφόμενες σελίδες αντιστοιχούν σε εκείνες του βιβλίου του).

Οι σημειώσεις του Ημερολογίου του Μητροπολίτη Μεθοδίου

– Την 28 Δεκεμβρίου 1943 επεσκέφθη τας τρώγλας των βομβοπυροπαθών Ισραηλιτών. Κατάστασις πενίας και εξαθλιώσεως φρικιαστική. Συνηντήθην εκεί μετά του Δημάρχου κ. Σπυρ. Κόλλα, του Δημομηχανικού κ. Λινάρδου, και του Αρχιρραβίνου. (σελ. 356).

– 28 Μαρτίου 1944. Ο καιρός είναι εις άκρον παγερός. Διεδόθη η φήμη ότι οι Γερμανοί συνεκέντρωσαν τους Ισραηλίτας της Πρεβέζης και τους απήγαγον. Γερμανικός πολιτισμός! (σελ. 379).

– 29 Μαρτίου 1944. Οι Γερμανοί απήτησαν από τους Ισραηλίτας 250 εκατομμύρια δραχμών!! Και τα περισυνέλεξαν, οι δυστυχείς, και τα έδωκαν, εννοείται εκτός των άλλων τα οποία έως τώρα έχουν δώσει. Επ' ίσης τους έχουν υποχρεώσει και δίδουν έπιπλα, και μάλιστα πολυτελείας, είτε ιδικά των, όσοι έχουν, είτε αγοράζοντες από

κοινού, και τα μεταφέρουν εις την έπαυλιν του Ιταλού κ. Μπιμπέλι. Πιθανώς από εκεί τα μεταφέρουν εις την Γερμανίαν, ίσως αεροπορικώς. (σελ. 383).

– 1 Μαΐου 1944. Την 11 π.μ. επήγα εις το Μον Repos προς συνάντησιν του Γερμανού Διοικητού κ. Jaeger. Με εδέχθη ευγενώς, και διερμηνεύοντος του κ. Ερνέστου Χάντερερ, μετά τας τυπικάς φιλοφρονήσεις, με ηρώτησε ποίος ο σκοπός της επισκέψεώς μου.

Απήντησα ότι ο σκοπός της επισκέψεώς μου είναι αποκλειστικώς φιλανθρωπικός και ανθρωπιστικός, και ότι, διά τον εαυτόν μου δεν εσκοπέυον να ζητήσω τίποτε.

Με εκύτταξε κάπως παραδόξως, με βλέμμα ερωτηματικών, και ηρώτησε σαν τι επιθυμώ.

Επιθυμώ να εκφράσω παράκλησιν προς μετριασμόν

των πιέσεων κατά των Ισραηλιτών, απεκρίθη.

Μοί είπεν ότι ήτο γενικόν μέτρον και εκτέλεσις διαταγών.

Απήντησα ότι, ποίον μέτρον ελήφθη και εφηρμόσθη εν Γερμανία δεν γνωρίζω. Οι ενταύθα Ισραηλίται όμως είναι πολίται Έλληνες και αυτό μοί υπαγορεύει να ενδιαφερθώ υπέρ αυτών. Ουδένα εκακοποίησαν, και δεν είναι ορθόν ουδέ δίκαιον να ληφθή δι' αυτούς το μέτρον, το οποίον ελήφθη διά τους εν Γερμανία. Η πίεσις των είναι απάνθρωπος, και ότι φημολογείται εκτόπισις των. Παρακαλώ δε αυτόν, ως Βιενναίζον, του οποίου την ευγένειαν εγνώρισα, όπως, δι' επεμβάσεώς του, παύση η κατάθλιψις των και παρεμποδισθή η φημολογουμένη εκτόπισις των.

Μοί υπεσχέθη ότι θα πράξη ό,τι εξαρτάται εξ αυτού. (σελ. 398).

– 9 Ιουνίου 1944. Οι Ισραηλίται, συγκεντρωμένοι από της χθες εν τη πλατεία, καλούνται κατ' οικογένειαν και εγκλείονται εις το Φρούριον. Αλλά θα αφεθώσι και εκεί; (σελ. 425).

– Από υπόμνημα, με ημερομηνία 10 Ιουνίου 1944, «Προς την 5ην Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος», μεταξύ άλλων ο Μητροπολιτης αναφέρει:

«Κατά δε την διαρρεύσαν νύκτα της 9 προς την 10 ιδίου μηνός, ήτοι την παρελθούσαν, υπέστη η πόλις νέον βομβαρδισμόν, εβλήθη δε κυρίως η Εβραϊκή συνοικία.

Πραγματικώς δε και αι δύο άνω νύκτες, ήσαν νύκτες κολάσεως. Η απόγνωσις του εξηθλιωμένου Λαού είναι αφάνταστος. Η ζωή έσβυσε, διατηρούσα μόνον μηδαμινάς αφανεστάτας ακτίνας, ανωφελείς προς την κατάστασιν, την ένδειαν και την πείναν».

Στο δε Ημερολόγιό του σημειώνει:

– 10 Ιουνίου 1944. Κατά την παρελθούσα νύκτα ο Λαός ήτο εν αφαντάστω αναστατώσει, ένεκα επανειλημμένων συναγερμών, λόγω επιδρομής αεροπλάνων. Την 1 και 30' π.μ. έγινε βομβαρδισμός της πόλεως. Εβλήθη και πάλιν η Εβραϊκή συνοικία και έγιναν μεγάλοι καταστροφαί.

Οι Ισραηλίται ενεκλείσθησαν από της χθές εις το Φρούριον, εχωρίσθησαν δε υπό των Γερμανών οι άνδρες, από τας γυναίκας, τα δε παιδιά ετέθησαν και αυτά χωριστά! Μία επίτοκος εγέννησεν εντός του Φρουρίου. (σελ. 427).

– 19 Σεπτεμβρίου 1944. Την 5 μ.μ. μοί παρουσιάσθη περίπτωσις μυστικής χορηγήσεως άρτου και τροφίμων εις κρυπτομένην Ισραηλιτικήν οικογένειαν. Αψηφών πάντα κίνδυνον, απεφάσισα να εισηγηθώ τούτο. Ο κ. Σβάμπ (Επιτετραμμένος του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού), εις όν εισηγήθη το αίτημα, το απεδέχθη. Εάν το εμάνθανε το Γερμανικόν Φρουραρχείον, θα ετυφέκιζε και την οικογένειαν και εμέ. (σελ. 459).

Έγγραφα αποσταλέντα από τον Μητροπολίτη Μεθόδιο

1. Εγκύκλιος προς τους κατοίκους της Κέρκυρας

**Ιερά Μητρόπολις
Κερκύρας και Παξών**

Να αναγνωσθή εις τον Ιερόν Ναόν

Εν Κερκύρα τη 2 Απριλίου 1943

Αριθ. Εγκυκλ. 6

Πρωτ. 560

Ο Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξών

Πρός πάντας τους Χριστιανούς
και λοιπούς κατοίκους της Κερκύρας,
ανεξαρτήτως Φυλής και Θρησκειώματος

Αγαπητοί Αδελφοί μου Χριστιανοί, και λοιποί συνάνθρωποι,

Μετά μεγάλης λύπης διεπιστώσαμεν ότι μερικοί, τον Θεόν μη φοβούμενοι απετόλμησαν να πηγαίνουν την νύκτα εις το ανοικτόν σήμερον Εβραϊκόν Νεκροταφείον και κρημνίζοντες μνήματα διαρπάζουν τα τούβλα. Μάλιστα πληροφόρηθημεν ότι κάποιος συνελήφθη με το κάρρο του φορτωμένον.

Αγαπητοί μου εν Χριστώ αδελφοί, και λοιποί συνάνθρωποι,

Η πληροφορία αυτή πολύ με ελύπησε. Τούτο να μη σας εκπλήττη. Δεν πρόκειται απλώς και ως έτυχε περί του Εβραϊκού Νεκροταφείου, αλλά περί σεβασμού των νεκρών. Είναι δε υποχρέωσις ιερά να σεβώμεθα τους νεκρούς, ανεξαρτήτως φυλής και θρησκειώματος. Επομένως δεν πρέπει να αποβλέπωμεν εις το εάν είναι Εβραίοι, Τούρκοι, Ειδολωλάτραι, κ.τ.λ., αρκεί ότι είναι νεκροί. Δεν πρέπει ως εκ τούτου να εξετάζωμεν εάν πρόκειται διά τάφους Ισραηλιτών, είναι τάφοι ανθρώπων, και έχομεν υποχρέωσιν να τους σεβασθώμεν. Αλλά και δεν πρέπει να προαγώμεθα από την σκέψιν, ότι το Εβραϊκόν Νεκροταφείον θα μεταφερθή, και ότι το περίφραγμά του εις πλείστον μέρος έχει καταστραφή. Τούτο είναι ζήτημα άλλο, το οποίον θα τακτοποιήσουν οι αρμόδιοι. Μάλιστα εφ' όσον είναι κατεστραμμένον το περίφραγμά του, πρέπει να δείξωμεν περισσότερον σεβασμόν, και να μη γινώμεθα αφορμή λύπης με την ανευλάβειάν μας. Πρέπει να δειχθή ευλάβεια και προς τους τάφους, ώστε να μη κρημνίζωνται, και προς τα

κάγκελα και τα τούβλα του περιφράγματος, ώστε να μη διαρπάζονται. Και κάτι περισσότερο ακόμη να προσέχουμε, αφού είναι το Νεκροταφείο αυτό ανοικτόν, να μη γίνεται καμμία βεβήλωση εις αυτό, διότι όποια δήποτε βεβήλωση Νεκροταφείου είναι ασέβεια προς τον Θεόν.

Τους τάφους των νεκρών τους εθεώρησαν ως ιερούς οι άνθρωποι όλων των αιώνων. Πολύ περισσότερο οφείλομεν να προσέξωμεν τούτο οι Χριστιανοί, και να μη επισύρωμεν εναντίον μας την οργήν του Θεού με την ασέβειάν μας.

Ακούσατέ με αγαπητοί μου αδελφοί Χριστιανοί.

Η δε χάρις και η ευλογία του Θεού έστω μετά πάντων υμών.

*Ο Μητροπολίτης
Ο Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος*

* * *

2. Έγγραφο προς τον Νομάρχη Κέρκυρας

**Ελληνική Πολιτεία
Ιερά Μητρόπολις
Κερκύρας και Παξών**

Εν Κερκύρα τη 2 Ιουνίου 1944

Αριθ. Πρωτ. 1053

Προς
τον κ. Νομάρχη Κερκύρας
Ενταύθα

Παρουσιάσθησαν εις ημάς οι Ισραηλίται.

1) Ηλίας Μουστάκης, πυροπαθής και βομβοπαθής από του Σεπτεμβρίου 1943, του οποίου εφονεύθησαν τότε τέσσαρα (4) άρρενα παιδιά.

2) Πινηχάς Βελλέλης του Ισαάκ, επίσης βομβοπαθής, του οποίου εφονεύθησαν εκ των βομβών, η σύζυγος και άλλα επτά (7) άτομα της οικογενείας του.

Προς τούτοις οι

- 3) Μάρκος Βιτάλης
- 4) Πινηχάς Βελλέλης του Χαϊμ
- 5) Νασσώ Όσμος
- 6) Νασσώ Ναξών
- 7) Ηλίας Βελλέλης του Σαμουήλ

Άπαντες ούτοι, εγγεγραμμένοι όντες, εις τον Σύλλογον Κομιστών, απεκλείσθησαν εκ της εργασίας, της υπό του Συλλόγου τούτου παρεχομένης, υπό του Προέδρου του Σωματείου Σπυριδώνος Δεσούλλα ή Τσούκλου, και μάλιστα

εκ 52 εργατών απεκλείσθησαν μόνον επτά (7) ούτοι, αποκοπίσης από αυτούς πάσης παροχής εργασίας.

Φρονούμεν ότι το τοιούτον είναι μεγάλο αδίκημα, προσγινόμενον εις Έλληνας Πολίτας παρ' Έλληνος Πολίτου, οι δε αδικούμενοι Έλληνες Πολίται ζώντες και αυτοί την ζωήν της δυστυχίας και της δοκιμασίας, ίσως υπέρ - πάντα άλλον, δεν πρέπει να στερούνται των δικαιωμάτων και αυτής της εργασίας, τα οποία παρέχει εις αυτούς η Ελληνική Πατρίς, και ο ανθρωπισμός.

Διαμαρτυρόμενοι διά την προσγινόμενην εις αυτούς αδικίαν, κατ' εκμετάλλευσιν των ατυχιών και δοκιμασιών των, παρακαλούμεν Υμάς όπως, ευαρεστούμενος, υπερασπίσητε αυτούς, και αναλογιζόμενος ότι ως άνθρωποι έχουν δικαιώματα αυτοί τε και αι οικογένειαι των εις την ζωήν, ενεργήσητε δεόντως ή και διατάξητε ίνα ο ως άνω κ. Πρόεδρος του Σωματείου των παρέχη και εις αυτούς εξ ίσου ως και προς τα άλλα μέρη εργασίαν, ως έχει υποχρέωσιν εκ των Ελληνικών Νόμων, τους οποίους οφείλει να σεβασθή.

*Ο Μητροπολίτης
Ο Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος*

Κατά την αυτήν ημέραν παρουσιάσθη εις τον Γερμανόν στρατιωτικόν Διοικητήν κ. Jaeger και του είπα ότι είναι και απάνθρωπον και άδικον να αποκλεισθούν οι ως άνω Ισραηλίται εκ της εργασίας. Διότι εις την Ελλάδα, ως πολίται Έλληνες, δεν έχουν καμμίαν εξαίρεσιν. (σελ. 421)

Το αφιερωματικό τεύχος για το Ολοκαύτωμα

Το κείμενο του ιστορικού της ιδρύσεως, λειτουργίας, δράσης και καταστροφής των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων του κ. Αλ. Μενεξιάδη, που δημοσιεύτηκε στο αφιερωματικό τεύχος των «Χρονικών» (αρ. τεύχους 201) για το Ολοκαύτωμα, έχει στηριχτεί σε παλαιότερα δημοσιεύματα του περιοδικού μας, καθώς και σε άλλες σχετικές με το θέμα εκδόσεις.

Στην αναφορά για την Ισραηλιτική Κοινότητα Καρδίτσας του ίδιου τεύχους (σ. 34) αναγράφεται μεταξύ των τραυματιών του πολέμου του 1940 ο Μίμης Καμπελής, αντί του ορθού Μίμη (Μιχαλέτου) Καπέτα, του Σολομών και της Ρόζας.

Επίσης, στην αναφορά για την Ισραηλιτική Κοινότητα της Κω παρατίθεται το κείμενο του κ. Βασίλη Χατζηβασιλείου από το βιβλίο του «Ιστορία της Νήσου Κω».

Η δίκη της Νυρεμβέργης

Στοιχεία για τους Εβραίους - θύματα του Ναζισμού

Συμπληρώνονται φέτος 60 χρόνια από τον τερματισμό της δίκης του Διεθνούς Στρατοδικείου της Νυρεμβέργης, εναντίον των σημαντικότερων εγκληματιών πολέμου του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Η δίκη αυτή αποτέλεσε μια ελπίδα για όλο τον μεταπολεμικό κόσμο, που έλπιζε ότι η παραδειγματική τιμωρία των ενόχων της φρίκης θα απέτρεπε οποιονδήποτε σκεφτόταν στο μέλλον κάτι παρόμοιο, και κυρίως –μαζί με τον νεοσύστατο ΟΗΕ– θα άνοιγε τον δρόμο για έναν δικαιότερο κόσμο, στον οποίο δεν θα επικρατούσε η ζούγκλα του ισχυρότερου.

Το ζήτημα της καταδίκης των υπαιτίων των παγκόσμιων εγκλημάτων και του Ολοκαυτώματος, όχι μόνο είχε τεθεί στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο, αλλά και χρησιμοποιούνταν σαν μέσο πίεσης προς τους Γερμανούς κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ήδη η Διάσκεψη του Λονδίνου από το 1942 είχε καταλήξει στην εξής διακήρυξη:

«Μετά τον τερματισμό του πολέμου οι κυβερνήσεις των Συμμάχων θα τιμωρήσουν τους υπεύθυνους εγκλημάτων πολέμου, και από τώρα αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενεργήσουν ώστε: α) οι οποιασδήποτε εθνικότητας εγκληματίες πολέμου να αναζητηθούν και να οδηγηθούν ενώπιον του Δικαστηρίου, β) οι αποφάσεις του Δικαστηρίου να εκτελεστούν οπωσδήποτε».

Στη Νυρεμβέργη μέχρι το 1949 έγιναν 12 διαφορετικές δίκες. Στην πρώτη και πιο σημαντική δίκη της Νυρεμβέργης, στο εδώλιο του κατηγορούμενου κάθισε η «αφρόκρεμα» της μηχανής του Τρίτου Ράιχ, εκτός από τους Αδόλφο Χίτλερ, Γότσεφ Γκέμπελς και Χάινριχ Χίμλερ, που αυτοκτόνησαν πριν συλληφθούν, και τον Μάρτιν Μπόρμαν, που δικάστηκε και καταδικάστηκε ερήμην.

Οι άλλοτε πανίσχυροι αξιωματούχοι στο δικαστήριο φυσικά δεν θύμιζαν καθόλου τα υπεροπτικά κοράκια της

προηγούμενης περιόδου. Άλλοι συνελήφθησαν μεθυσμένοι (Ρόζενμπεργκ), άλλοι ενώ προσπαθούσαν να διαφύγουν με λάφυρα κοσμήματα και αρώματα (Γκέρινγκ), άλλοι παρίσταναν τους ζωγράφους που ζωγράφιζαν αγελάδες που έβοσκαν (Στράιχερ), άλλοι στα αμπάρια πλοίου (Ινκαρτ), ενώ αρκετοί προσπάθησαν να αυτοκτονήσουν την ώρα της σύλληψης (Ρίμπντροπ, Λάι, Φρανκ).

Στους καταδικασθέντες περιλαμβάνονται και οι κατώτερο - υπεύθυνοι ειδικώς για εξοντώσεις Εβραίων:

– **Άλφρεντ Ρόζενμπεργκ**, ο θεωρητικός της «Αρίας Φυλής».

– **Άρτουρ Λούκας**

Ζάις - Ίνκαρτ, διοικητής της Ολλανδίας, εισηγητής της εκτόπισης και της στέρωσης χιλιάδων Ολλανδών Εβραίων.

– **Χανς Φράνκ**, ο «δήμιος της Πολωνίας» και διοικητής του Άουσβιτς. «Είναι αλήθεια ότι στο Άουσβιτς εξοντώθηκαν δύο εκατομμύρια Εβραίοι;» τον ρώτησε ο συνήγορος. «Ναι» - «Άνδρες, γυναίκες και παιδιά;» - «Ναι». Στην απολογία του δήλωσε ότι «1.000 χρόνια θα χρειασθεί να περάσουν για να αποπλύνει η Γερμανία αυτό το έγκλημα».

– **Γιούλιος Στράιχερ**, ο σκληρότερος διώκτης και ιδεολόγος του αφανισμού των Εβραίων.

Τραγικά Στοιχεία:

– 100 Συναγωγές και 7.500 χιλιάδες εβραϊκά καταστήματα ήταν το αποτέλεσμα της «Εβδομάδας των κρυστάλλων» κατά των Εβραίων στη Γερμανία, δηλώθηκε στη δίκη.

– 3 ανθρώπινα κεφάλια, 10 κομμάτια σαπούνη από ανθρώπινο λίπος και 1 δέσμη κορδόνια παπουτσιών από γυναικείο δέρμα κατέθεσαν στο έδρανο των δικαστών την πρώτη ημέρα της δίκης οι σοβιετικοί κατηγοροί.

Την πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή της Δίκης της Νυρεμβέργης είχαν οι νικητρίες δυνάμεις (Βρετανία, Γαλλία, ΗΠΑ, Σοβιετική Ένωση).

Οι Προκαταλήψεις

Του ΠΗΤΕΡ ΟΥΣΤΙΝΟΒ

Στο βιβλίο του «*Προσοχή! Προκαταλήψεις*» (Αθήνα: Εμπειρία Εκδοτική, 2004) ο Sir Peter Ustinov (1921-2004), δημοσιεύει με τίτλο «Κοκαϊνη», το παρακάτω κείμενο:

«Κανένας άνθρωπος δε διαδίδει για άλλους ανθρώπους προκαταλήψεις τις οποίες ο κόσμος θα μπορούσε να καταρρίψει με ένα χαμόγελο. Αρα, κανένας Γάλλος δε θα σκεφτόταν να ισχυριστεί ότι όλοι οι Γερμανοί είναι νάνοι. Ακόμα και ο πρώτος τυχών κάτοικος της Κολονίας θα αρκούσε να διαθέτει ένα ανάστημα του ενός μέτρου και εξήντα εκατοστών για να καταρρίψει την προκατάληψη από το Παρίσι. Κανένας Γερμανός δεν είπε για τους Γάλλους ότι όλοι τους κουτσαίνουν. Η βλακεία αυτή δε θα διαρκούσε ούτε ένα λεπτό. Οι προκαταλήψεις ψαρεύουν στα θολά νερά. Δε διαδίδουν τίποτα που θα προκαλούσε αμέσως ένα κούνημα του κεφαλιού. Δεν καταπιάνονται με τίποτα που θα μπορούσε να διασταυρωθεί αστραπιαία. Αποφεύγουν την αντικειμενικότητα όπως ο σκόρος το φως. Έτσι και οι Ναζί δε σκέφτηκαν, για παράδειγμα, να πουν πως οι Εβραίοι είχαν ψυχρό βλέμμα. Ένας τέτοιος ισχυρισμός δε θα είχε απήχηση σε κανένα λογικό άνθρωπο. Μάλιστα, ούτε καν ο διψασμένος για προκαταλήψεις μικροαστός δε θα δεχόταν κάτι τέτοιο, αφού στην επόμενη κιάλας γωνία θα συναντούσε Εβραίους με γελαστά πρόσωπα και δε θα πίστευε πια την προπαγάνδα. Επειδή ήταν πονηροί διάβολοι, οι Ναζί φώναζαν στους Εβραίους ότι ήταν τσιγκούνηδες, άπληστοι και πανούργοι. Έτσι κατασκεύασαν την καθαρή μνησικακία, τη σκέτη προκατάληψη. Αν τώρα ένα ανθρωπιστικά σκεπτόμενο μυαλό αντέκρουε λέγοντας ότι δε γνώριζε κανέναν τσιγκούνη, άπληστο και πανούργο Εβραίο, τότε η προπαγάνδα είχε να κάνει ένα εύκολο παιχνίδι. Τουλάχιστον στα απλά ή γεμάτα φόβο μυαλά. Τότε μπορούσε με μια δεύτερη προκατάληψη να επιβεβαιώσει την πρώτη που έμπαινε υπό αμφισβήτηση: Αν συναντήσεις έναν μη πανούργο Εβραίο, τότε έχεις μπροστά σου έναν ιδιαίτερα άπληστο, κάποιον που υποκρίνεται, που παριστάνει ότι είναι ένας ειρηνικός σύντροφος. Όπως στις δίκες των μαγισσών του Μεσαίωνα, όπου οι κατηγορούμενοι δεν είχαν καμία ελπίδα μπροστά σε αυτές τις δόλιες προκαταλή-

ψεις των ένστολων με τις καφέ φορεσιές. Με όποιον τρόπο κι αν αντιστέκονταν, είτε ομολογούσαν είτε διέψευδαν, ήταν συνεργάτες του Σατανά και γι' αυτό ήταν βέβαιο ότι θα κατέληγαν στα βασανιστήρια, στους φούρνους και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Οι τόσο εξαπλωμένες ανάμεσα στο λαό προκαταλήψεις έκαναν δύσκολη την αντιπολίτευση στο ψέμα. Όποιος μολτατούα ρίσκαρε τον αντίλογο, αυτόν οι ψεύτες, στρίβοντας τη βίδα της προκατάληψης, μπορούσαν να τον θεωρήσουν ύποπτο για απληστία και τσιγκουνιά, αφού ο "καλοπροαίρετος" Άριος δεν μπορούσε να αποδείξει ότι ο φιλικός Εβραίος -τον οποίο επί χρόνια εκτιμούσε ως αξιολάτρευτο γι-ατρό των παιδιών του- υποκρινόταν και διέπραττε στα κρυφά τα εγκλήματα για τα οποία τον υποψιαζόταν η προπαγάνδα. Η υποψία είναι το λάδι στο οποίο σιγοβράζει η προκατάληψη. Μια προκατάληψη απέναντι σε ανθρώπους, αυτή είναι η καθαρή υποψία που παριστάνει την καθαρή αλήθεια. Όπως και η κοκαϊνη είναι στην αρχή ένα δελεαστικό, μετά όμως επικίνδυνο δηλητήριο. Μόνο που -διαφορετικά απ' ό,τι με το λευκό ναρκωτικό- η υποψία είναι επικίνδυνη όχι γι' αυτόν που την έχει, αλλά περισσότερο για το διπλανό του».

Σε άλλο κείμενο του βιβλίου ο Πήτερ Ουστίνοβ σημειώνει με τον τίτλο «Προκατάληψη, ψέμα, προπαγάνδα»:

«Όταν ένας ευφυής εγκληματίας όπως ο Γκέμπελς έσπειρε προκαταλήψεις ανάμεσα στο λαό και μόλυνε μ' αυτές τα μυαλά τους, τότε γνώριζε ακριβώς τι έκανε. Αντιλαμβάνονταν ακριβώς πώς έπρεπε να χειριστεί κανείς τους Γερμανούς, ώστε να δουλέψουν για εκείνον. Πριν από την επονομαζόμενη Νύχτα των Κρυστάλλων, κατά την οποία η τρομοκρατία απέναντι στους Εβραίους έφτασε για πρώτη φορά στην ανατριχιαστική κορύφωσή της, οι προκαταλήψεις είχαν ήδη τραφεί τόσο, που δεν υπήρξε σχεδόν καμία αντίδραση. Μπορούσε να ξεκινήσει επειδή πολλοί Γερμανοί ήταν έτοιμοι».

Ελλήνων

Με μία σεμνή και συγκινητική τελετή, στις 30 Ιανουαρίου 2006, στην αίθουσα «Αλεξάνδρα Τριάντη» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, ο Ελληνικός Εβραϊσμός και η Ελληνική Πολιτεία τίμησαν τη μνήμη του Ολοκαυτώματος.

Η εκδήλωση έγινε υπό την αιγίδα και με την υποστήριξη της Νομαρχίας Αθηνών, από το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος και την Ισραηλιτική Κοινότητα Αθηνών. Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας.

Κεντρική ομιλήτρια ήταν η κα Σιμόν Βέλ, πρόεδρος του Ιδρύματος για τη Μνήμη το Ολοκαυτώματος, πρώτη Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και πρώην υπουργός της Γαλλίας. Η Σ. Βέλ είναι επίσης επιζώσα του στρατοπέδου του Άουσβιτς.

Στην εκδήλωση παρέστησαν, επίσης, ο εκπρόσωπος του πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης υπουργός Εσωτερικών κ. Πρ. Παυλόπουλος, η Πρόεδρος της Βουλής κα Α. Ψαρούδα - Μπενάκη, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλος, ο υπουργός Αιγαίου κ. Αρ. Παυλίδης, πολλοί υφυπουργοί, ο πρόεδρος του Αρείου Πάγου κ. Ρ. Κεδίκογλου, η Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ κα Μ. Ξενογιαννακοπούλου, εκπρόσωποι του Κ.Κ.Ε. και του ΣΥΝ, οι πρώην πρωθυπουργοί κ.κ. Κων. Μητσοτάκης και Ιω. Γρίβας, ο αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Γ. Σούβλας, πρέσβεις ξένων χωρών,

Ημέρα Μνήμης

Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος

Κεντρική εκδήλωση στην Αθήνα

πολλοί βουλευτές, ο αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου κ. Ζήσης, ο γεν. γραμματέας της Προεδρίας της Δημοκρατίας πρέσβης κ. Κων. Γεωργίου, εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των αντιστασιακών οργανώσεων, όμηροι επιζώντες των ναζιστικών στρατοπέδων, πρόεδροι και εκπρόσωποι των εβραϊκών κοινοτήτων και οργανισμών από την Ελλάδα και το εξωτερικό και πλήθος κόσμος.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με άναμμα κεριών στη μνήμη των θυμάτων του Ολοκαυτώματος. Ακολούθησαν χαιρετισμοί από τον νομάρχη Αθηνών κ. Ιωάννη Σγουρό, τον πρόεδρο του Κ.Ι.Σ. κ. Μωϋσή Κωνσταντίνη και τον πρόεδρο της Ι.Κ. Αθηνών, κ. Ισαάκ Μορδεχάϊ. Μήνυμα του τότε υπουργού Εξωτερικών κ. Πέτρου Μολυβιάτη ανέγνωσε ο υφυπουργός Εξωτερικών κ. Τ. Σκανδαλάκης. Στη συνέχεια η κα Μπ. Ναχμία αναφέρθηκε στην ομηρία της, προλόγισε και καλωσόρισε, εκ μέρους της Ένωσης Ομήρων, την επίσημη προσκεκλημένη και κεντρική ομιλήτρια κα Σιμόν Βέλ.

Η εκδήλωση συνεχίστηκε με την προβολή του ντοκιμαντέρ «Νύχτα και Καταχνιά», του Γάλλου σκηνοθέτη Αλέν Ρενέ, με θέμα τα ναζιστικά στρα-

Οι επίσημοι κατά την εκδήλωση για την Ημέρα Μνήμης. Στην πρώτη σειρά (από αριστερά): Ο π. πρωθυπουργός κ. Κων. Μητσοτάκης, η Πρόεδρος της Βουλής κα Α. Ψαρούδα - Μπενάκη, ο υπουργός Εσωτερικών κ. Πρ. Παυλόπουλος, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Παπούλιας, ο πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. κ. Μ. Κωνσταντίνης, η πρόεδρος του Ιδρύματος για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος κα Σ. Βέλ, ο πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών κ. Ισ. Μορδεχάϊ, η τότε αναπλ. υπουργός Πολιτισμού κα Φ. Πάλλη - Πετραλιά.

τόπεδα εξόντωσης και ολοκληρώθηκε με μήνυμα ελπίδας για το μέλλον από τα παιδιά της χορωδίας του Εβραϊκού Δημοτικού Σχολείου Αθηνών.

Η εκδήλωση πλαισιώθηκε από δύο εκθέσεις, που παρουσίασε το Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος, με θέματα «Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων, 1941 – 44» και «Κρυμμένα Παιδιά στην Ελλάδα της Κατοχής».

Την πρόσκληση και την αφίσα της εκδήλωσης φιλοτέχνησε ο κ. Αλέκος Φασιανός τιμώντας το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων.

Παράλληλα, κατά την εκδήλωση για την Ημέρα Μνήμης παρουσιάστηκε και το Λεύκωμα «Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων – Μνημεία και Μνήμες» που εκδόθηκε από το Κεντρι-

κό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος και τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, του υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για την επέτειο. Πρόκειται για ένα μεγάλο ιστορικό έργο που αποτελείται από δύο σημαντικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν από το Κ.Ι.Σ. για πρώτη φορά στη μεταπολεμική ιστορία του Ελ-

ληνικού Εβραϊσμού: τη φωτογραφική αποτύπωση των εβραϊκών μνημείων ανά την Ελλάδα και την καταγραφή της ιστορίας των 28 εβραϊκών κοινοτήτων που λειτουργούσαν στη χώρα μας προπολεμικά με έμφαση στα όσα τραγικά συνέβησαν κατά την περίοδο του Ολοκαυτώματος. Το Λεύκωμα αυτό συνοδεύεται από διαδραστικό CD-ROM και θα διανεμηθεί σε βιβλιοθήκες και πνευματικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τελετές για την Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος έγιναν, με πρωτοβουλία των κατά τόπους Νομαρχιών και των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων, στη Θεσσαλονίκη, στη Λάρισα, στο Βόλο, στα Τρίκαλα και στη Χαλκίδα.

Η «Φούγκα Θανάτου»

Του ΠΑΟΥΛ ΤΣΕΛΑΝ

Ποίηση μετά τη γενοκτονία

Νοέμβρη μήνα, στις 20, πριν από εξήντα χρόνια, άρχισε η δίκη της Νυρεμβέργης με κατηγορούμενους όσους από τους πρωτεργάτες του ναζισμού είχαν συλληφθεί. Σημαντικότερα στοιχεία κατά των κατηγορουμένων ήταν φιλμ και φωτογραφίες από τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Εικόνες που τέτοιες δεν είχε ξαναδεί ανθρώπου μάτι.

Ο γερμανός φιλόσοφος Τέοντορ Αρνόντο είχε γράψει ότι «μετά το Άουσβιτς να γράφεις ποιήματα είναι βαρβαρότητα». Σαν ευθεία απάντηση σε αυτή την παρατήρηση διαβάζεται η Φούγκα θανάτου του Πάουλ Τσέλαν, το διασημότερο ποίημα με θέμα τη Γενοκτονία.

Φούγκα θανάτου

Μαύρο γάλα της αυγής το πίνουμε το βράδυ
το πίνουμε μεσημέρι και πρωί το πίνουμε τη νύχτα
πίνουμε και πίνουμε
σκάβουμε τάφο στους αιθέρες δεν στριμώχνεσαι εκεί.
Ένας άντρας μένει στο σπίτι παίζει με τα φίδια γράφει
γράφει στη Γερμανία όποτε σκοτείνιαζει τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα
το γράφει και βγαίνει από το σπίτι και αστράφτουνε τ' αστέρια και σφυρίζει στα σκυλιά του να έρθουν
σφυρίζει να βγούνε τα Εβραίοπούλά του να σκάψουνε στη γη έναν τάφο
μας προστάζει παίξτε τώρα για χορό
Μαύρο γάλα της αυγής σε πίνουμε τη νύχτα
σε πίνουμε πρωί και μεσημέρι σε πίνουμε το βράδυ
πίνουμε και πίνουμε
Ένας άντρας μένει στο σπίτι παίζει με τα φίδια γράφει γράφει
στη Γερμανία όποτε σκοτείνιαζει τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα
τα τέφρινα μαλλιά σου Σουλαμίτισσα σκάβουμε τάφο στους αιθέρες δεν στριμώχνεσαι εκεί
Φωνάζει σκάβετε πιο βαθιά στο χώμα εσείς εδώ εσείς οι άλλοι τραγουδάτε παίξτε
Χουφτώνει το σίδερο στη ζώνη το κραδαίνει είναι στα μάτια γαλανός χώστε πιο βαθιά εσείς εδώ το φτυάρι εσείς οι άλλοι συνεχίστε παίξτε για χορό

Μαύρο γάλα της αυγής σε πίνουμε το βράδυ
σε πίνουμε μεσημέρι και πρωί σε πίνουμε τη νύχτα
πίνουμε και πίνουμε
ένας άντρας μένει στο σπίτι τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα
τα τέφρινα μαλλιά σου Σουλαμίτισσα παίζει με τα φίδια.
Φωνάζει παίξτε πιο γλυκά τον θάνατο ο θάνατος είναι μάστορας από τη Γερμανία
φωνάζει σκοτεινότερα δοξαριάστε τα βιολιά τότε θα αναληφθείτε σαν καπνός στον αέρα
τότε θα βρείτε τάφο στα σύννεφα εκεί δεν στριμώχνεσαι.
Μαύρο γάλα της αυγής σε πίνουμε τη νύχτα
σε πίνουμε μεσημέρι ο θάνατος είναι μάστορας από τη Γερμανία
σε πίνουμε βράδυ και πρωί πίνουμε και πίνουμε
ο θάνατος είναι μάστορας από τη Γερμανία είναι στα μάτια γαλανός
σε πετυχαίνει με μολυβένια σφαίρα σε πετυχαίνει ακριβώς
ένας άντρας κατοικεί στο σπίτι τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα
αμολάει κατεπάνω μας τα σκυλιά του μας χαρίζει τάφο στους αιθέρες
παίζει με τα φίδια και ονειρεύεται ο θάνατος είναι μάστορας από τη Γερμανία
τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα
τα τέφρινα μαλλιά σου Σουλαμίτισσα

Πάουλ Τσέλαν

Η «Φούγκα θανάτου» γράφτηκε το 1944/45 από τον Πάουλ Τσέλαν (Paul Antschel 1920-1970) και μιμείται τους κανόνες του ομώνυμου μουσικού είδους που με τόση μαεστρία ανέπτυξε ο Μπαχ. Το ποίημα ο Τσέλαν το συμπεριέλαβε αργότερα στον κύκλο Mohn und Gedachnis (Αφιόνι και μνήμη), τίτλο που, κατά τη γνώμη μου, παραπέμπει στη δεύτερη στροφή του ένατου σονέτου για τον Ορφέα

του Ρίλκε. Εκεί ο Ρίλκε παραλλάσσει τον μύθο της Λήθης: μόνο αν πεις αφιόνι με νεκρούς, λέει, από το δικό τους, δεν θα σου ξεφεύγει πια ούτε ο σιγανότερος μουσικός ήχος. Ο Τσέλαν με τη σειρά του παραλλάσσει

την παραλλαγή και αντιστρέφει τον μύθο: μόνο αφιονισμένος μπορείς να θυμηθείς, μάλλον: να αντέξεις τη μνήμη. Ολόκληρος ο κύκλος στρέφεται γύρω από ένα

τρίστιχο του ποιήματος «Corona», κι αυτό πρώιμο, που ο Τσέλαν το συμπεριέλαβε εκ των υστέρων στη συλλογή και το πρόταξε της «Φούγκας»: «Κοιταζόμαστε /λέμε ο ένας στον άλλον πράγματα σκοτεινά/ αγαπιόμαστε σαν αφιόνι και μνήμη».

Η «Φούγκα» αρχίζει με αναφορά σε μια εβραϊκή παρομοίωση: «Και στη συντέλεια του κόσμου θα λούζεται μέσα στο άσπρο γάλα της αυγής». Εδώ, όμως, το γάλα είναι μαύρο: στη ζωή του στρατοπέδου δεν υπάρχουν περιθώρια ευτυχίας και το «μαύρο γάλα της αυγής» είναι το λαϊμότιφ του ποιήματος. «Φούγκα θανάτου» έχει δύο σημασίες: είναι μια φούγκα περί θανάτου και είναι μια φούγκα που τη γράφει ο θάνατος, «μάστορας από τη Γερμανία» κι αυτός σαν τον Μπαχ, τον μάστορα αυτού του μουσικού είδους.

Ο ίδιος Πάουλ Τσέλαν, γερμανοεβραϊός από τη, ρουμανική τότε, Μπουκοβίνα, είχε ζήσει τη βάρβαρη όψη του ευρωπαϊκού πολιτισμού, του δικού του πολιτισμού, διότι οι Εβραίοι της Ευρώπης ήταν συνδημιουργοί και φορείς του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Από νωρίς η οικογένειά του είχε εγκλειστεί σε στρατόπεδο, οι γονείς του δολοφονήθηκαν. Ο Τσέλαν προσπάθησε μετά τον πόλεμο να συμφιλιωθεί με τη Γερμανία ως μέλος της λογοτεχνικής «ομάδας 47», που περιλάμβανε τους επιφανέστερους Γερμανούς λογοτέχνες, συμμετείχε στην προσπάθεια για τη μεταπολεμική ανασυγκρότηση της γερμανικής λογοτεχνίας.

Η απόπειρα της συμφιλίωσης απέτυχε και ο Τσέλαν βρέθηκε το 1970 νεκρός στα νερά του Σηκουάνα.

Η ιδιοφυής αντιγραφή

Το ποίημα «Φούγκα θανάτου», που έκανε διάσημο τον ποιητή, είναι βέβαιο ότι Τσέλαν το αντέγραψε από τον φίλο των νεανικών του χρόνων Ιμάνουελ Βάσεργκλας, επίσης Γερμανοεβραίο από τη Μπουκοβίνα, επίσης έγκλειστο σε στρατόπεδο μαζί με την οικογένειά του που όμως επέζησαν όλοι. Το ποίημα του Βάσεργκλας έχει τίτλο «Αυτός» και περιέχει σχεδόν όλες τις εικόνες, όλους τους συμβολισμούς, αυτολεξεί τις περισσότερες φορές, που βρίσκουμε στη λίγο μεταγενέστερη «Φούγκα θανάτου».

Η αντιγραφή αυτή ήταν μια ευτυχής στιγμή για την ποίηση: ο Τσέλαν πήρε το ποίημα του Βάσεργκλας για τη Γενοκτονία και το μετέτρεψε σε ευθεία ποιητική απάντηση στη

ρήση ότι μετά το Άουσβιτς η ποίηση θα ήταν βαρβαρότητα, και σε πρότυπο μοντέρνας ποίησης. Άλλαξε την παραδοσιακή μορφή ενός συγκινητικού μεν αλλά μέτριου ποιήματος διαλύοντας τη γλωσσική δομή του και την αφηγηματική συνοχή, αφαιρώντας τα σημεία στίξεως, εισάγοντας αντιστικτικές εμφανίσεις μοτίβων και προσώπων καθώς και παραλλαγές των θεμάτων κατά το πρότυπο της μουσικής φούγκας, καταργώντας την ομοιοκαταληξία –εισάγοντας

Ανσελμ Κίφερ, «Τα χρυσαφένια μαλλιά σου Μαργαρίτα», λάδι, κόλλα και άχυρο σε καμβά

μάλλον επιλεκτική ομοιοκαταληξία, εσωτερική και εξωτερική, σε δυο σημεία, για να αναδείξει εκεί το νόημα: «...σφυρίζει στα σκυλιά του ... / σφυρίζει να βγούνε τα εβραϊόπουλά του...» και «...στα μάτια γαλανός/... σε πετυχαίνει ακριβώς». Ακόμη πρόσθεσε το εβραϊκό μοτίβο «μαύρο γάλα» και ένα πρόσωπο, επίσης μετέθεσε τον άξονα του ποιήματος και δημιούργησε ένα δεύτερο επίπεδο για την ερμηνεία του.

Στη «Φούγκα θανάτου» υπάρχουν τρία πρόσωπα (αντί για δυο στο ποίημα του Βάσεργκλας) και ο χορός. Τα πρόσωπα είναι ο «<άνδρας στο σπίτι» και δύο γυναίκες, η Μαργαρίτα με τα χρυσαφένια μαλλιά και η Σουλαμίτισσα (το νέο πρόσωπο) με τα τέφρινα μαλλιά. Ο άνδρας είναι ο διοικητής του στρατοπέδου, η Μαργαρίτα και η Σουλαμίτισσα είναι συμβολικές φιγούρες. Η πρώτη, ενσάρκωση της όμορφης και αθώας γερμανίδας ερωμένης –σε μια τέτοια γράφει ο άνδρας στο σπίτι–, φιγούρα από τον Φάουστ του Γκαίτε, και η δεύτερη είναι η άλλη νεαρή ερωμένη, η όμορφη Εβραία Σουλαμίτ, από το βιβλικό Άσμα Ασμάτων του Σολομών, η Σουλαμίτις της μετάφρασης των Ο, το όνομα της οποίας αποδίδει ο Σεφέρης με το ωραίο νεοελληνικό «Σουλαμίτισσα». Ακόμη και όταν ονειρεύονται –το ίδιο όνειρο πάντα, την απλοχωριά: «δεν στριμώχνεσαι εκεί»– είναι απρόσωποι, ή μάλλον είναι ένα πρόσωπο.

Στο ποίημα του Βάσεργκλας άξονας είναι «Αυτός», ο άνδρας, ο διοικητής, κύριος επί ζωής και θανάτου. «Αυτός παίζει στο σπίτι με φίδια, φοβερίζει και γράφει ποιήματα», λέει ο Βήσεργκλας και: «Στη Γερμανία σουρουπώνει, όπως στα μαλλιά της Μαργαρίτας». Αυτή τη σύνδεση με τον γερμανικό πολιτισμό στο σκοτεινιάσμα του, που ο Βάσεργκλας την παρουσιάζει ως αντίφαση, ο Τσέλαν την κάνει άξονα του δικού του ποιήματος με την προσθήκη της δεύτερης γυναικείας φιγούρας, της Σουλαμίτισσας και με τη σχέση των δύο κοριτσιών.

Βιβλίο

ΙΩΣΗΦ ΒΕΝΤΟΥΡΑ

Εβραίοι ποιητές του Μεσαίωνα

(Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2005)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δίγλωσση αυτή ανθολογία που ξεναγεί σε μια λογοτεχνική περιοχή ελάχιστα γνωστή στο ελληνικό κοινό. Η εισαγωγή, εμπεριστατωμένη χωρίς να γίνεται σχολαστική, μας κατατοπίζει για την ποίηση των Εβραίων κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους και μεταφέρει από την Ισπανία και τη σχέση των Εβραίων με την αραβική γραμματεία, από την Οξυτανία και τις πιθανολογούμενες σχέσεις των Εβραίων με τους τροβαδούρους της Προβηγγίας, στην περιπλάνησή τους στην Ιταλία, στα Βαλκάνια, ως την Κρήτη και ως την Κωνσταντινούπολη: «Όταν η τύχη σε προστατεύει, πρόσεξε την ασπίδα της./ Αύριο στα πόδια σου θα βάλει την παγίδα της./ Δώρο τώρα η πτήση σου σε αετού φτερά./ Όμως μετά, βέλος φονικό θα σηκωθεί ψηλά».

Ποίηση πολυφωνική, πολύτροπη που χρειάστηκε μεγάλη τεχνική ικανότητα για να αποδοθεί από τον μεταφραστή.

ΡΑΦΑΗΛ ΦΡΕΖΗ

Ελληνες Εβραίοι, συγγραφείς και λογοτέχνες

(Ισραηλιτική Κοινότητα Βόλου, Βόλος 2005)

Από παλιά, με την ευκαιρία της έκδοσης του βιβλίου του για την Ιστορία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Βόλου, συζητούσαμε με τον σεβαστό φίλο κ. Ραφαήλ Φρεζή για την αναγκαιότητα της επέκτασης των βιογραφικών σημειωμάτων τόσο γενικά για τον Βόλο, όσο και θεματικά για το σύνολο του ελληνικού εβραϊσμού. Οι Έλληνες Εβραίοι -και για να μην πάμε πολύ μακριά, ας ξεκινήσουμε από την νεώτερη ελληνική ιστορία (1830 και μετά), έχουν δραστηριοποιηθεί με επιτυχία σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, στην οικονομία, στην πολιτική, στην κοινωνική δραστηριότητα, στην τέχνη, στις επιστήμες, και είναι απαραίτητο αυτή η συμβολή τους να καταγραφεί για τις γενεές των επερχομένων.

Το βιβλίο αυτό του κ. Φρεζή, αποτελεί μια ακόμη προσπάθεια στον τομέα αυτόν της καταγραφής της ιουδαϊκής παρουσίας στον ελληνικό χώρο, και εστιάζεται στον κλάδο των συγγραφέων και λογοτεχνών. Περιλαμβάνει 104 συγγραφείς και λογοτέχνες και 24 δημοσιογράφους με ευρύτερη ενασχόληση στον συγγραφικό κλάδο.

Σε κάθε βιογραφούμενο αναφέρονται τα βιογραφικά του στοιχεία και στην συνέχεια το έργο του, για 18 υπάρχουν και φωτογραφίες τους. Πρόκειται για μια πολύ αξιόλογη προσφορά του κ. Φρεζή, η οποία όμως δεν πρέπει να μείνει χωρίς συνέχεια. Το έργο είναι δύσκολο, η ανίχνευση των Εβραίων σε κάθε κοινωνικό τομέα αποτελεί εργασία κοπιώδη και χρονοβόρα, όμως ο κ. Φρεζής έχει αποδείξει ότι διαθέτει διάθεση και κέφι, ερευνητική ικανότητα υψηλού επιπέδου, και προφανώς έχει κάποιο σημαντικό αρχείο από το οποίο μπορεί να ξεκινήσει την καταγραφή.

Δεν θα ήταν άραγε καλό και εποικοδομητικό όσοι έχουν στοιχεία για διαπρέψαντες Έλληνες Εβραίους να τα στείλουν στον κ. Φρεζή, βοηθώντας αυτήν την πολύ δύσκολη προσπάθεια;

Γεώργιος Μ. Σαρηγιάννης
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

ΕΥΑΣ ΣΤΑΜΟΥ

Ντεκαφεϊνέ,

(Εκδ. Οδός Πανός, 2005)

Το μυθιστόρημα ξεκινάει ένα χειμωνιάτικο βράδυ στην μεγαλούπολη του Μάντσεστερ με την συνάντηση μιας παρέας τριαντάρηδων από διαφορετικές κουλτούρες και χώρες. Από εκείνη την στιγμή ξετυλίγονται οι παράλληλες ιστορίες τους που ταξιδεύουν τον αναγνώστη από το κοσμοπολίτικο Λονδίνο στο πολύβρο

λιμάνι της Μασσαλίας κι από την όμορφη πρωτεύουσα του Βελγίου στο χιονισμένο Βερολίνο.

Η κεντρική ηρωίδα είναι μια Αγγλίδα εβραϊκής καταγωγής, η οποία αναζητώντας απαντήσεις σε ζητήματα προσωπικής ταυτότητας ταξιδεύει στην Γερμανία όπου επισκέπτεται το στρατόπεδο συγκέντρωσης του Ράβενσμπρουκ. Όπως φαίνεται στα τελευταία κεφάλαια του βιβλίου, η εμπειρία και ο στοχασμός που προκαλεί αυτή η επίσκεψη οδηγούν την πλοκή του μυθιστορήματος στη λύση της.

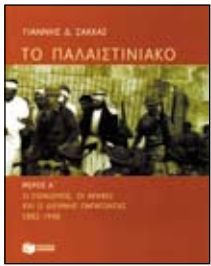
ΣΕΦΗ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΥ

Στη σκιά των Ανεμόμυλων

(Εκδ. Γαβριηλίδη, Αθήνα 2005)

Στην παρούσα ποιητική συλλογή ο ποιητής αποτυπώνει τις «ρωγμές», που σημειώνονται στο «είναι» και το «γίνεσθαι» του ανθρώπου - οδοιπόρου και θα πει: «Υπάρχω και μετά το ναυάγιο/στο λίγο του θανάτου». Η δυναμική των στίχων της νέας του συλλογής, ακολουθεί τον συνδυασμό της μουσικότητας και της μεταφυσικής απεικόνισης των πραγμάτων. Ο στίχος, φρέσκος και επίκαιρος, αποδεσμεύεται από την στατικότητα και την ακινησία άγωνων διαλογισμών που οδηγούν σε αδιέξοδα. Μπαίνει άμεσα στον βιοτικό

πυρήνα του σημερινού ανθρώπου και εκφράζει αβίαστα αγωνίες και συναισθήματα.

ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΣΑΚΚΑ

Το Παλαιστινιακό

(Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2005)

Αφιερωμένο «Στους λαούς της Παλαιστίνης, Εβραίους και Αραβες» το μελέτημα του κ. Γ. Σακκά, εξετάζει πάνω σε καθαρά επιστημονική βάση, το Παλαιστινιακό πρόβλημα, τόσο από ιστορική, όσο και από πολιτικοδιπλωματική πλευρά. Στηριγμένο σε διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία παρέχει στοιχεία που επιτρέπουν στους μελετητές, όπως επίσης και σε κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα.

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΣΑΜΑΡΑ

Αναζητώντας τον Παράδεισο

(Εκδ. Γόρδιος, Αθήνα 2005).

Σκέψεις και αναμνήσεις στη διάρκεια του ταξιδιού με το τραίνο που μετέφερε Έλληνες Πόντιους από την Κριμαία στην Ελλάδα. Απομνημονευτικό κείμενο στο οποίο αναφέρονται και χαρακτηριστικές ιστορίες και σκίτσα Ελλήνων Εβραίων.

Γράμματα στα «Χρονικά»

Ο εγγενής αντισημιτισμός μας

Ο κ. Ηλ. Ναστόπουλος – Αθήνα μας επισήμανε το παρακάτω άρθρο του κ. Μιχάλη Ν. Κατσίγερα, που δημοσιεύτηκε στην «Καθημερινή» (11.1.2006):

«Ο φίλος μας άφησε εννεούς. Όχι τόσο γιατί είπε κάτι που δεν το περιμέναμε, αλλά γιατί φοβηθήκαμε ότι η βλάσφημη φράση του υπάρχει κίνδυνος να βγει κάποτε και από το ιδικό μας στόμα. Αυτή η πιθανότητα μας τρόμαξε.

Και όμως, ο φίλος είχε, σε σκόρπια δημοσιεύματα του, διατυπώσει απεριφραστη καταδίκη του Ολοκαυτώματος. Μάλιστα το είχε διαφορίσει από τον παραδοσιακό αντισημιτισμό. Υπογράμμισε ότι δεν επρόκειτο για ένα θυμικό ξέσπασμα, έναν παροξυσμό της Ιστορίας, αλλά για μια πρωτοφανή προγραμματισμένη βιομηχανική «τελική λύση». Την οποία ειρωνικά ενέτασε στα επιτεύγματα του 20ού ευρωπαϊκού Μεσαίωνα.

Μέχρι προ ολίγων ημερών ο φίλος ήταν υπεράνω πάσης υποψίας. Το βράδυ εκείνο όμως που μάθαμε πως ο άρρωστος από ημέρες Αριέλ Σαρόν και ενώ την επομένη επρόκειτο να εγχειρισθεί στην καρδιά-κατέστη στόχος επίθεσης συμπατριωτών του για κάποιο σκάνδαλο, με συνέπεια να επιβαρυνθεί η κατάσταση της υγείας του και να υποστεί εγκεφαλικό, ο φίλος εξεμάνη. Μίλησε για απάνθρωπη τακτική των πολιτικών αντιπά-

λων του πρωθυπουργού του Ισραήλ και κάνοντας εν οργή αυθαίρετο λογικό άλμα έβγαλε από το έρκος των οδόντων του τη φοβερή φράση: «Και λέμε πως έφταιγαν οι άλλοι που τους έκαιγαν»! Πώς αυτός ο άνδρας κατρακύλησε στη βέβηλη ρήση; Πώς έφτασε να δικαιώσει το ναζιστικό Κακό;

Τα ερωτήματα έμειναν μετέωρα, έστω και αν όλοι γίναμε μάρτυρες της βαριάς δυσθυμίας που τον κυρίευσε όταν κατάλαβε τι είχε εκστομίσει.

Και όμως, η απάντηση μπορεί να είναι απλή. Ο απόηχος του συσσωρευμένου παραδοσιακού αντισημιτισμού αιώνων φθάνει κάποια στιγμή να μετατρέπεται, μέσα από το θυμικό ενός πολιτικά ορθού πολίτη, σε χυδαία κραυγή πνευματικού καραγωγέως.

Αυτό το «στιγμιαίο» ολισθημα δεν έχει βέβαια σχέση με τους φανατικούς αρνητές του Ολοκαυτώματος ή όσους εξ αυτών νομίζουν ότι καλύπτονται πίσω από το αέναο επιστημονικό αίτημα αναθεώρησης της Ιστορίας. Και τούτο γιατί οι γνωστοί και διεθνώς προβαλλόμενοι ρεβιζιονιστές – και πολύ περισσότερο οι εξ αυτών νεγκασιονιστές – έχουν επιλέξει την υπεράσπιση του πολιτισμού των

στρατοπέδων του θανάτου, σε αντίθεση με τον περιστασιακώς εκμανέντα φίλο. Ακόμα δεν έχει σχέση με αφορισμούς του τύπου «η γενοκτονία (των Εβραίων) δεν είναι παρά ένα συμβάν του πολέμου και όχι ένα τερατούργημα της ανθρωπίνης φύσης» που αποδόθηκε το 1993 στον Φρανσουά Μιτεράν, χωρίς ο ίδιος να το διαψεύσει. Μια θέση που λίγο απέχει από του να εκτρέψει το ζήτημα του Ολοκαυτώματος στην παγίδα του σχετικισμού, ο οποίος όλα τα στρογγυλεύει.

Όμως, το ολισθημα είναι αποτέλεσμα του εγγενούς και υφέρποντος αντισημιτισμού μας, ο οποίος ετράφη με το ψεύδος, αλλά και το αίμα αθώων ανθρώπων που πλήρωσαν -προς δόξαν της Ευρώπης- όχι για πράξεις τους προσωπικές, αλλά γιατί γεννήθηκαν Εβραίοι. Ενός αντισημιτισμού, που μέσα από λαϊκές αφηγήσεις (οι οποίες δεν είναι εκ προοιμίου σηματοωροί αρετής), υπερβολικές ή διαστρεβλωτικές μεγεθύνσεις ενεγράφη πάνω στο δέρμα μας, ως «ποινή» –όπως με τον βολκόπο στη «Σωφρονιστική αποικία» του Κάφκα– η καταδική μας στο έρεβος του αντισημιτισμού. Στο έλεος ενός εφιάλη που σιγά σιγά μπορεί να μας κάνει ανεκτό το κακό, όπως το δηλητήριο στο σώμα του Μιθριδάτη».

Πίνακας περιεχομένων

ΚΗ' τόμου περιοδικού «Χρονικά» (2005, τεύχη 195-200)

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Τ Ε Υ Χ Ω Ν

Τεύχος 195 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2005)
Τεύχος 196 (Μάρτιος – Απρίλιος 2005)

Τεύχος 197 (Μάιος – Ιούνιος 2005)
Τεύχος 198 (Ιούλιος – Αύγουστος 2005)

Τεύχος 199 (Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2005)
Τεύχος 200 (Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2005)

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Σ Υ Γ Γ Ρ Α Φ Ε Ω Ν

Αγουρίδης Σ., 195/3
Άνθιμος (Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως), 197/9
Βάσσης Κων., 196/5
Βαφόπουλος Γ., 200/15
Δασκαλάκης Α., 196/20
Έσαρχος Θ., 196/19
Καϊκα-Μαντανίκα Γ., 196/24
Καρασαββίδου Ελ., 196/21

Κωνσταντίνης Μ., 195/2
Λαμπροπούλου-Καραμήτσου Μ., 200/16
Λιάπης Κ., 198/6
Μούρτζιος Ιω., 197/3
Μουστάκης Γ., 195/5
Μπουκάλας Π., 200/2
Μπούτου Τούλα, 198/12
Μπαμπέλ Ισαάκ, 195/11

Μπέγζος Μάριος, 198/2
Ναχμίας Αλβ., 199/3
Νταφούλης Π., 200/10
Οικονόμου Μαρία, 199/17
Ουζιέλ Υβ., 197/14
Παπαμαθαϊάκης Γ., 197/11
Παπαχρυσάνθου Κ., 199/24
Πάτρας Λουκάς, 199/4
Πέσαχ Μωυσής, 199/27

Σαλβατόρ Λ., 200/5
Σαρηγιάννης Γ., 197/2
Σαρφατής Μ., 197/16
Σταυρούλακης Ν., 196/25
Σωμερίτης Ριχ., 196/2
Φίσερ Γιόσκα, 196/3
Χεκίμογλου Ευ., 198/3
Χρηστίδης Γ., 195/10

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Θ Ε Μ Α Τ Ω Ν

Αϊνστάιν Αλ., 197/11
Αντισημιτισμός, 196/5, 197/3, 197/8, 197/9, 199/2
Άουσιβιτς, 196/2
Βατικανό, 195/17
Βίζενταλ Σ., 200/8
Γκατένιο Αλλέγκρα, 198/16
Δαμασκηνός Αρχιεπίσκοπος, 195/22
Διήγημα, 195/11, 196/21, 197/14, 198/12, 200/16
Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος, 196/25, 199/17
Εβραϊκός λαός, 197/2
Εβραιοφοβία, 200/3
Ευεργετισμός, 198/3
Ζακάρ Ιωσήφ (Ένας Εβραίος Ηπειρώτης), 195/10

Καραμανλής Κ. (ομιλία του), 196/33
Κατοχή (Γερμανική), 200/13
Ιατροί (στρατιωτικοί), 200/10
Ισραηλίτες στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, 199/4
Ισραηλιτική Κοινότητα Βόλου, 199/27
Ισραηλιτική Κοινότητα Ζακύνθου, 200/5
Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλομαγνησίας, 198/6
Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, 196/17, 196/21, 198/3, 200/13
Ισραηλιτική Κοινότητα Ξάνθης, 196/20
Ισραηλιτική Κοινότητα Πάτρας, 196/24
Ισραηλιτική Κοινότητα Πρέβεζας, 195/5
Ισραηλιτικές Κοινότητες Ροδόπης (Ξάνθη, Κομοτη-

νή), 196/19
Ισραηλιτική Κοινότητα Φλώρινας, 197/16
Νεοφασισμός, 200/2
Ολοκαύτωμα, (Αυστρία, 195/17), (Άουσιβιτς, 195/21)
Ορθόδοξη (Ελληνική) Εκκλησία, 197/3, 197/9
Παλαιά Διαθήκη, 195/2
Πόλεμος 1940, 199/3
Ρατσισμός, 200/3
Thasarte-Ταζάρτες (Η προέλευση ενός επωνύμου), 199/24
Φανατισμός – Θρησκεία, 198/2
Χριστιανισμός, 197/8

Εκδόσεις (παρουσίαση)

- Κ. Α. Τσιλιγιάννη, «Η Εβραϊκή Κοινότητα Άρτας», 195/20,
- Nikos Martis, "Fyrom", 195/20,
- Ρ. Γκαμπάι – Ταζάρτες, «Βασικό Λεξικό Λαδίνο – Ελληνικό», 195/20,
- Εσδρά Μωυσή, «Η θυσία ενός λαού – Η αναγέννηση ενός έθνους», 195/20,
- Στ. Δανδόλου, «Νέρων, εγώ ένας Θεός», 195/20,
- Ν. Μάτσα, «Η άγρια τρυφερότητα της εφηβείας – Ημερολόγιο ενός εφήβου στον εμφύλιο», 196/32,
- Σπ. Κουζινόπουλου, «Υπόθεση Αλούς Μπρούνερ», 196/32,
- Γ. Χαλατσά, «Μορφές», 196/32,
- Ηλ. Οικονόμου, «Αρχαιολογία και Θεολογία της βιβλικής Παλαιστίνης», 196/32,
- Χρ. Σαμαρτζίδης, «Το εκπαιδευτικό έργο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και οι συνέπειες αυτού για την εξέλιξη της ανθρωπότητας», 196/32,
- Χαρ. Παπαστάθη, «Μελέτες για εβραϊκά θέματα», 197/18,
- Θ. Ψαλιδόπουλου, «Κείμενα για την πόλη και τον πολιτισμό», 197/18,
- Φ. Τομαή-Κωνσταντοπούλου, «Η Μυρτώ μεγάλωσε», 197/18,
- Μητροπολίτη Πισιδίας Μ. Φούγια, «Εκ βαθέων εξομολόγηση», 197/18,
- Δ. Τσινικόπουλου, «Οι κλητοί και εκλεκτοί», 197/18,
- Το Ταλμούδ – Ανθολόγιο, 197/18,
- Π. Περιστερή, «Κερκυραϊκή Βιβλιογραφία 2000», 198/16,
- Νάτας Γκατένιο – Όσο, «Από την Κέρκυρα στο Μπικενάου και στην Ιερουσαλήμ», 198/16,

- Ραφ. Ναχμία, «Ραφαήλ, από τώρα σε λένε Δημήτρη», 198/16,
- Αικ. Χριστοφιλοπούλου, «Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές», 199/28,
- Δ. Κούκουλα, «Τα φορτηγά», 199/28,
- Γεωργ. Θεοφάνους, «Το Μοιραίο 1941 – Οι αποφάσεις που κατέστρεψαν τον Χίτλερ», 199/28,
- Σ. Αναστασάκου, «Στη σκιά των ανεμόμυλων», 199/28,
- Κώστα Βάγια, «Η Άρτα του πολέμου και της κατοχής», 198/28.

Επιστολές στα «ΧΡΟΝΙΚΑ»

- Μιχ. Μάτσα, «Οι Εβραίοι της Κατερίνης κατά το Ολοκαύτωμα», 195/21,
- Τ. Μ. Καλαμίτση, «Ένα πιλοτικό πρόγραμμα εβραϊκού πολιτισμού για τη Μέση Εκπαίδευση», 196/33,
- Γ. Παπαδαντωνάκη, «Για τα θύματα του Ολοκαυτώματος», 197/17,
- Σαμ Χασσίδ, Απάντηση σε άρθρο περί Αντισημιτισμού, 198/29,
- Κ. Βάσση, Ανταπάντηση σε συζήτηση περί Αντισημιτισμού, 200/18.

Παράρτημα

- Η υπόθεση Αλούς Μπρούνερ – Η ατιμωρησία ενός Ναζί εγκληματία και η ευθύνη των ελληνικών κυβερνήσεων», 198/17.

“CHRONIKA”

Edition of the Central Board of Jewish Communities in Greece
36, Voulis str., 105 57 Athens , Greece, Tel.: ++30-210-32 44 315, fax: ++30-210-33 13 852

e-mail: hhkis@ath.forthnet.gr Web site: www.kis.gr

Summary of Contents of Issue 202, vol. 30 March – April 2006

✓ In the main article of the magazine it is quoted that “Anti-Semitism faced international condemnation after World War II and the tragic murder of 6,000,000 innocent Jews. The Holocaust made people open their eyes, it made humanity see in a more liberated manner and approach more openly the problem of the Jews in all periods of history. Particularly in Greece the situation of Greek citizens of the Jewish faith, has been covered by a factual lack of formal division by the end of the 20th century: The political and religious leadership condemned every activity which led to intolerance. The majority of the spiritual world also favored the virtuous co-existence with the Jews who have lived in this geographic part of the world since the pre-Christian era. **The Greek people lived in harmony with their Jewish brethren, even though certain individuals tried to poison the relations of co-operation and brotherhood**”.

✓ Although the relations between Greece and Israel are traced back to the beginning of times, the President of Israel, Mr. Moshe Katsav was the first high leader of Israel to visit Greece. (In Genesis, ch. 1, 2-4 it is quoted: “The sons of Japheth; Gomer and Magog, and Madai, and Javan (Greece), and Tubal, and Meshech. And Tiras. And the sons of Gomer; Ashkenaz, and Riphath, and Togarmah. And the sons of Javan (Greece); Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.) In addition, Prophet Elijah (Chapter LXVI, 19) also includes Greece as a country of the Jewish Diaspora. We publish the speech of the President of the Central Board of Jewish Communities in Greece, Mr. Moses Constantinis when he welcomed President Katsav. In his speech, he mentioned among other things that “**since antiquity Greece and Israel gave to humanity the civilization based on Monotheism, Democracy and Speech**. These precious virtues have been uniting these two nations throughout the centuries from the point of view of their visions, their character, their way of life and their achievements. We, who have always been the bridge, are proud, and we are aware of the deep meaning of the continuous strengthening of ties between Israel and Greece. Therefore, we are especially happy for your visit here, which, as I mentioned earlier, is the first visit of a Jewish leader since the time of Moses and the re-establishment of the Jewish State in the land of Canaan”.

✓ In his study, the scholar Ioannis Kitsaras refers to **the psychological type of “human subhuman”**, as it was practiced by the Nazis.

✓ **The Jewish Community of Corfu** (Ionian Islands) was destroyed during the Holocaust. The attitude of the island’s inhabitants has caused arguments and controversies. We publish data from the diary of the then Greek Orthodox Metropolitan Bishop of Corfu Methodios, referring to the events of that period. (The diary was published in 1949).

✓ On the occasion of **60 years after the Nuremberg Trial**, we publish facts from the trial.

✓ On the occasion of 60 years after the Nuremberg Trial the journalist Thodoros Paraskevopoulos presents an analysis of the poem by Paul Celan, “Death Fugue”.

✓ On 30 January 2006 a commemorative event was held in which the Greek state and the Greek Jewry honored the **Holocaust Remembrance Day**, which has been legislated in Greece. The main speaker in the event was the President of the Foundation for the Holocaust Memory, Mrs. Simone Veil. Many leaders of the country, as well as representatives of international Jewish organizations attended the event.

✓ Based on the book by Sir Peter Oustinov “Achtung! Vorurteile” («Watch out! Prejudice») we republish texts relating to propaganda and how it was used to serve the Nazis’ anti-Semitism.

✓ The issue closes with book presentations.

✓ We publish a comment by M. Katsigeras on how the reverberation of accumulated traditional anti-Semitism of centuries can lead spiritual people to mistakes.

Translated from Greek by: Rebecca S. Camhi

Front cover: Encyclical dated May 13, 1861, by the Metropolitan Bishop of Corfu, Athanasios, in which he condemns the violent actions against the Jews.

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Ο Πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. ΜΩΨΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΡΑΦΕΙΩΝ:

Βουλής 36 • 105 57 ΑΘΗΝΑ Τηλ. 210 - 32.44.315-8

E-mail: hhkis@ath.forthnet.gr

Internet site: <http://www.kis.gr>

Κωδικός εντύπου: 3502

Τα ευυπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τις απόψεις των συγγραφέων τους.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Μιχάλης Κύρκος, Υψηλάντου 25 Αθήνα, τηλ.: 210 - 72 18 421

Διανέμεται Δωρεάν

EuroLine

SPOT JWT

...η μόνη απαραίτητη

Αποκτήστε σήμερα τη μοναδική πιστωτική κάρτα που υπερκαλύπτει κάθε σας ανάγκη προσφέροντάς σας: μετρητά έως €15.000 χωρίς έξοδα ανάληψης, υψηλά πιστωτικά όρια για αγορές, άτοκες δόσεις, και ελάχιστη καταβολή μόνο 2%.

EuroLine, έχει όλα όσα χρειάζονται... για να σας γίνει απαραίτητη!

 210-95 55 555